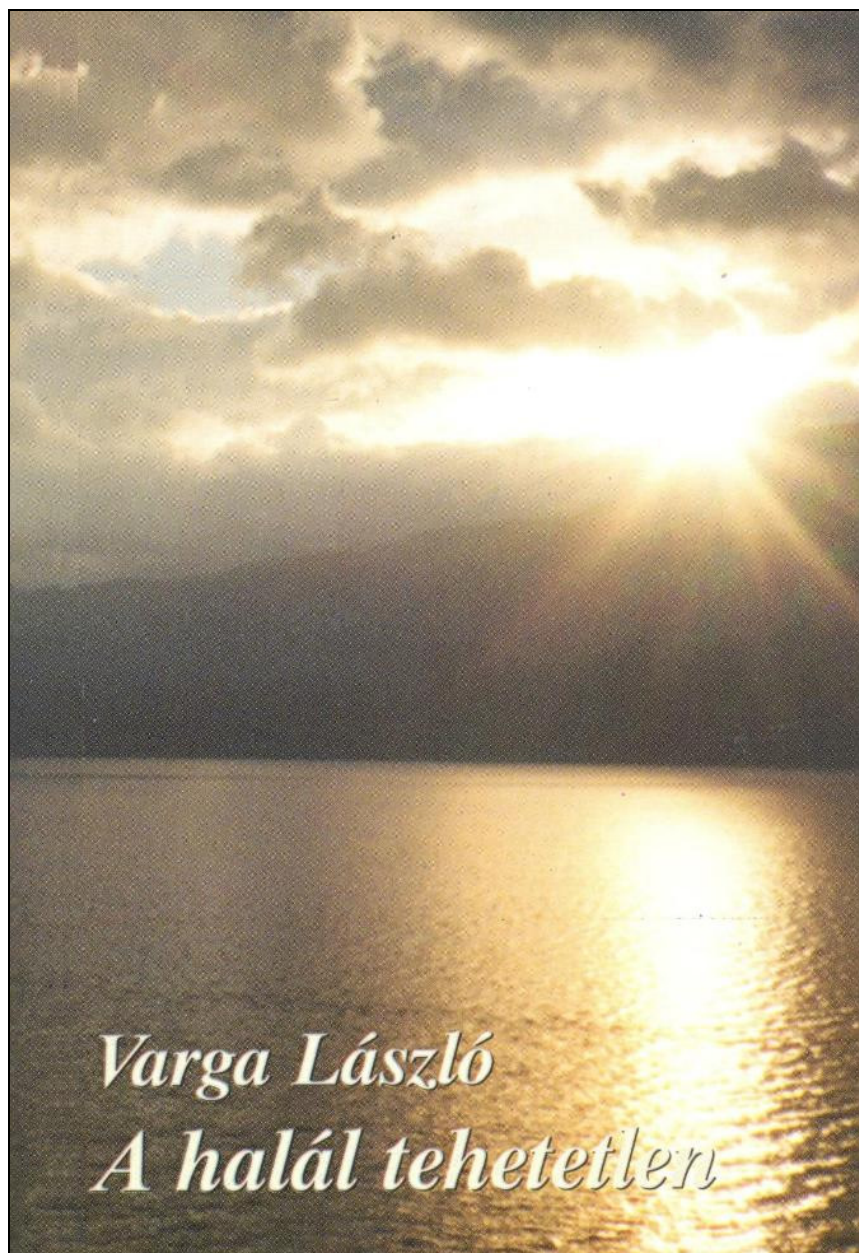

Varga László

A halál tehetetlen

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Varga László
A halál tehetetlen

Fotók:

Csonka Béla
Kovács Tibor
Lelovics Béla

A borító Horváth Livia
fotója alapján készült

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv szöveghű elektronikus változata. A könyv 2003-ban jelent meg a „Szent Imre Öröksége” Ifjúsági és Szociális Alapítvány gondozásában az ISBN 963 210 382 3 azonosítóval, a Szent Imre Öröksége Kiskönyvtár második köteteként. Az elektronikus változat a könyv szerője, Varga László engedélyével készült. A könyvet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog az szerző tulajdonában van.

A nyomtatott könyv beszerezhető és a „Szent Imre Öröksége” Ifjúsági és Szociális Alapítvánnyal kapcsolatos levelezési cím a következő:

Szent Imre Öröksége
Ifjúsági és Szociális Alapítvány
7400 Kaposvár
Dr. Kovács S. Gy. u. 2.
Tel/Fax: 06-82-512-394
E-mail: szimalap@axelero.hu

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Ajánlás	4
Bevezető.....	5
1. Halálfélelem, halálvágy és feltámadás Krisztusban.....	6
2. A tanítványok szenvedése és Jézus feltámadása.....	13
3. Az Isten országa itt és most, ma.....	21
4. „Én vagyok a feltámadás és az élet” (Jn 11,25).....	29
5. Feltámadás, örök élet itt és most, ma.....	38

Ajánlás

Egy súlyos, nagy műtét után vártam arra a lelkigyakorlatra, ami most írásos formájában is megjelent.

Ezen a kis könyvön keresztül eljuthatunk arra az útra, amelyről Jézus így szól: „*Én vagyok az út, az igazság és az élet.*” (Jn 14,6) Ha rá merek lépni az „útra”, enyém lesz a feltámadás ereje, békéje. A keresztények kihívása, hogy a jó és rossz határvonala nem kívül húzódik, hanem belül, az emberi szívekben van.

Jó lenne, ha a könyvet olvasva mernénk a tapasztalatról a hitre tenni a hangsúlyt, ajánlja Laci atya.

Szemléletváltásra van szükség, írja, s ez a szív forradalmát jelenti. Ilyenkor kienged kezéből mindent az ember, megadva magát Istenének. Eljuthatunk akár a búzaszem haláláig is, és elkezdhetünk élni másokért. Így nyerhetünk új életet Krisztusban, itt és most!

Valósággá igyekszik tenni Jézus feltámadásának örömhírét, a hit krízisében nyújtva segítséget számunkra. Ennek a krízisnek az áldozatai főként a testi-lelki betegek. Hozzájuk kell hajolni, hogy sírkamráikból felsegítve Krisztus világosságára juthassanak.

Ha már Krisztusban élünk, élhetjük Isten jelenlétét a szenvedőkkel való együtt-szenvedésben, és ekkor szenvedéseink közt ő is ott van.

Ebben a könyvben Laci atya vall papságáról, arról a szeretetről, ahogy Isten átvette élete irányítását, vezette lépésről lépésre, hogy megértse ő maga is: „Isten országa bennetek van.”

A mindennapokban életével, tanításaival példát ad nekünk. Derűs lelkülettel előretekint Jézusra, aki győzelmet vett a halál felett.

„*A halál tehetetlen*”, így e könyv az élet diadalát hirdeti nekünk. Új távlatokat nyit hitünk megéléséhez úgy, hogy a halál már nem a sokunk által rettegett ellenség.

Mi élhetünk Isten örök jelenében!

Dr. Jávora Ferencné

Bevezető

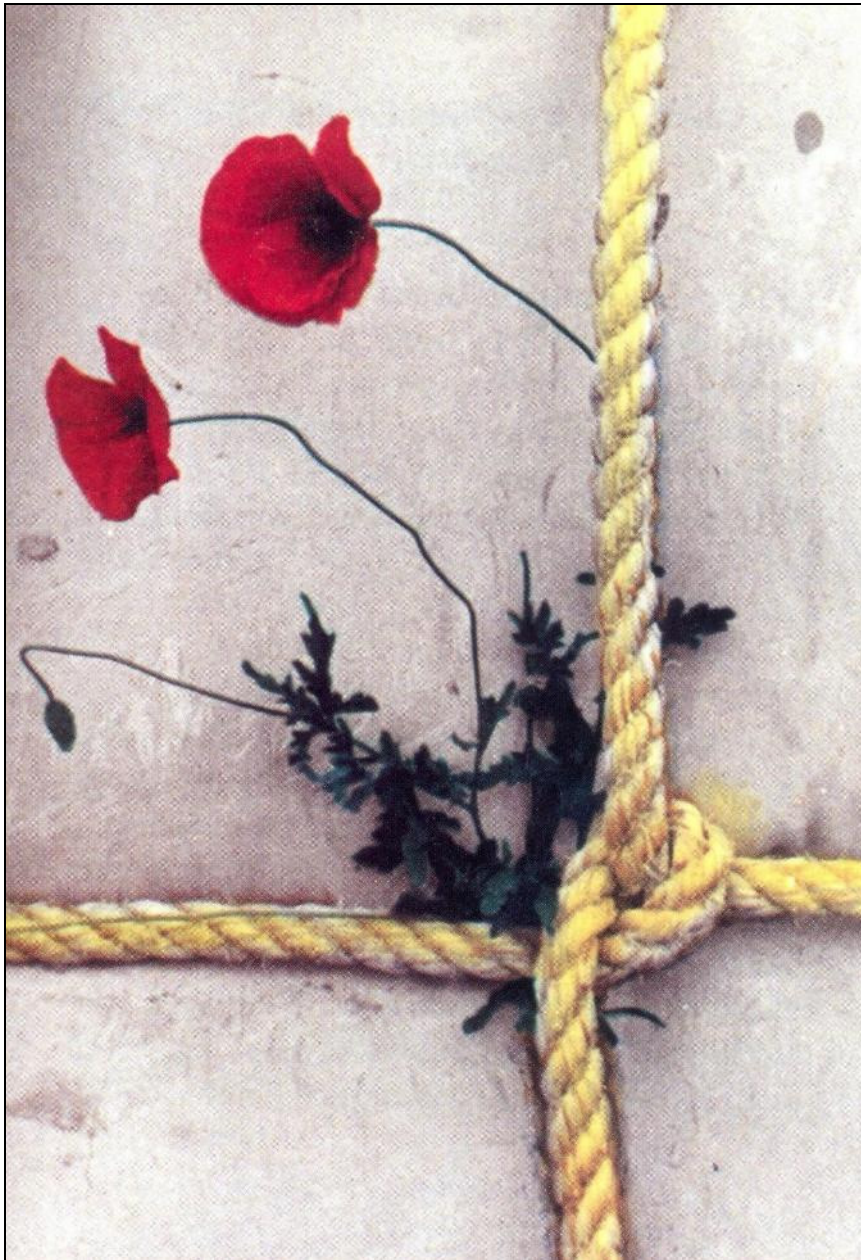
1983 óta tart lelki gyakorlatokat Michael Marsch domonkos atya Magyarországon. Az évenként visszatérő találkozások átalakították szemléletmódomat, lelkeségemet, önmagammal és Egyházzal való kapcsolatomat. Szerettem volna közkinccsé tenni az ott kapott ajándékokat. A tőle hallottakból jegyzetek, vázlatok és lelki gyakorlatok születtek. Ez könyv a kaposvári Szent Imre-templomban 2002. augusztus 15–16–17-én elhangzott lelki gyakorlat elmélkedéseinek írásba öntött változata.

Köszönet Michael Marsch atyának, aki mindehhez hozzájárult, valamint azoknak, akik munkájukkal, szaktudásukkal és adományaikkal lehetővé tették a Szent Imre Öröksége kiskönyvtár harmadik kötetének megjelentetését.

2003 húsvétján

A szerző

1. Halálfélelem, halálvágy és feltámadás Krisztusban

„Atyám! Áldalak Téged a Szentlélek minden ajándékáért, mindazért, amit kibontasz a gondolatainkban, a szívünkben és vágyainkban ezen a lelkigyakorlaton. Áldalak a közösség és az együttlét öröméért. Áldalak jelenlétedért. Tedd teljessé dicsőségedet közöttünk és bennünk. Ámen.”

* * *

Minden lelkigyakorlaton fontos a csend. A csend a szívben és csend az Isten előtt igazi közösségépítő forrás. Teréz anya szavait idézem: „Isten a csend barátja. Nem az a fontos, amit mi mondunk Istennek, hanem amit Isten mond nekünk a csendben.” Meg kell tanulnunk

meghallani és megérteni Isten szavát. Isten nagyon beszédes, miként a jó szülő, aki szereti a gyermekét, és beszélget vele. Isten szeretete pedig teljesebb minden szülői szeretetnél. Beszél hozzánk, szeretett gyermekeihez, de ahhoz, hogy megértsük, csend kell. A szív csendje. Talán ez a néhány elmélkedés egy kicsit kiszakít a hétköznapi forgatagából, és lehetőséget ad arra, hogy jobban be tud fogadni a másikat és önmagad.

Ha két szóval kellene összefoglalnom a lelkigyakorlatot, akkor mindössze ennyit mondanék: hangsúlyáthelyezés és szemléletváltás.

Hangsúlyáthelyezés: a tapasztalatról a hitre. Abban szeretnék segíteni, hogy az életedben nagyobb lehessen a hit, a kinyilatkoztatás ereje mindannál, amit tapasztalsz, amit érzel, amit látsz, a pillanatnyi lelkiállapotodnál, hangulatodnál.

Szemléletváltás: amikor nemcsak biológiai, fizikai, lelki vagy szociológiai vonatkozásban tekinted az életedet, hanem úgy, mint aki már itt és most a feltámadott, örök életét éli.

Mindazt, ami betegség, kudarc, szenvedés, azaz a halál előíze, előhírnöke az életedben, szabad az örök élet és a feltámadás oldaláról nézni. A keresztségben történt veled valami, amit igazából nem fogtál föl. Az Egyház tanítása szerint Jézus Krisztussal eltemetkeztél, és vele együtt föl is támadtál. Új és örök életet kaptál annak ereje által, aki őt föltámasztotta a halottak közül, mégsem mered az Ige oldaláról és az Egyház tanításának fényében nézni az életedet.

Meghaltál, és új életet élsz Krisztusban. Hiszed-e ezt akkor, amikor nehéz, amikor szenvedsz, amikor nem mennek jól a dolgaid? El mered-e hinni, hogy új és örök életet kaptál, és a feltámadott életedet éled? Krisztus ezért jött. *„Kelj föl, te álmos, támadj föl holtodból, és Krisztus rád ragyog.”* (Ef 5,14)

„Mi tudjuk, hogy a halálból átjutottunk az életre.” (1Ján 3,14) Új életed van, és számodra a halál lehetetlen. Ami a karizmatikus megtapasztalásban az újjászületés élménye, az nem más, mint ennek az örök életnek hatalmas örömeleménnyel való megtapasztalása, de ez az újjászületés már megtörtént a keresztségben.

Ettől kezdve a keresztes ember számára a halál lehetetlen. Jézus ezt mondja: *„Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, még ha meg is halt, élni fog. Mindaz, aki belém vetett hittel él, nem hal meg sohasem.”* (Jn 11,25–26) Nemcsak Mártától, hanem tőled is kérdezi: *„Hiszed ezt?”* (Jn 11,26) Ha igen, akkor számodra a halál lehetetlen. Ezt jelenti a szemléletváltás és a hitre való hangsúlyáthelyezés.

Mi a tapasztalatunk? Éppen az ellenkezője. A kudarcok, a szenvedések, a hírek, a tragédiák, az életben történő változások azt mondatják, hogy ez nem igaz. Igenis a keresztes ember számára ugyanúgy létezik a halál, mint bárki más számára. Jézus viszont éppen az örök életbe és a feltámadásba vetett hitet akarja felébreszteni benned itt és most. Hiszed-e, hogy aki belé vetett hittel él, az nem hal meg sohasem? Mersz-e úgy élni, mint aki meghalt, föltámadt és új életet kapott? Ez az új élet pedig a Krisztusban való élet, a Krisztus benned való élete.

Szeretném kibontani ezt a titkot. A gonosz egyik legnagyobb győzelme, hogy külön tudta választani azt a valóságot, amiben élsz, a Krisztusban való élet valóságától. Pedig ezt olvassuk Pál apostolnál: *„A valóság Krisztusban van.”* (Kol 2,17) De ezt igazából nem hisszük el, csak ha jól mennek a dolgaink. Akkor viszont azt gondoljuk, hogy mindezt megérdemeltük, mert jók vagyunk, és Isten megjutalmazott bennünket. Nem jut eszünkbe, hogy a valóság – akár jól mennek a dolgaink, akár rosszul – Jézus Krisztusban van. Meg kellene értenünk és az életünkre alkalmazni a titkot, amely Isten irántunk való szeretetének a bizonyossága. *„...te mindig velem vagy és mindenem a tiéd.”* (Lk 15,31) *„Benne élünk, mozgunk és vagyunk.”* (ApCsel 17,28) *„Hiszen meghaltatok és életetek Krisztussal az Istenben van elrejtve.”* (Kol 3,3) Ez a kinyilatkoztatás és ez a valóság Krisztusban.

Ezt a valóságot kézzelfogható ajándékként a szentáldozáskor éljük át, ami minden emberi együttlétnél intimebb és mélyebb egységet valósít meg Isten és közöttünk, továbbá folyamatában erősíti azt, ami a keresztségünk pillanatában már valóság lett számunkra. A hitnek ezt a tapasztalatát Szent Ágoston szerint igazán a szerelmesek értik, akiknek a szíve ugyanabban az ütemben dobog. Így vall erről: „Most Jézus életét élem, úgy szeretek, mint Jézus, úgy gondolkozom és úgy érzek, mint Jézus. Jézus megtestesült bennem, megszületett az én istállómban. Örök időkre benne vagyok, Jézusnak Atyja iránti odaadásában és szeretetében, az Atya tetszésében. Szeretetem cseppje a vödörből Isten szeretetének tengerébe hullott. Most már Isten szeretetének tengere vagyok, és ez így is marad. Jézussal együtt mindörökké érzékelem az Atya és a Lélek dicsőítő énekét.” Szintén Ágoston egy másik helyen ezt írja: „Az Úrban lenni annyit jelent, mint Istenben lenni, aki »közelebb« van hozzánk, mint mi önmagunkhoz.” Az Úrban szeretünk, az Úrban tevékenykedünk, az Úrban kapcsolatban vagyunk egymással. Mi ezáltal a szeretet civilizációjában, a szeretet uralma alatt élünk.

A halál civilizációjában ezzel szemben a napi hírek szintjén óriási hangerővel minden azt harsogja, hogy ez nem igaz. Csak a halál létezik, a pusztulás és a bűn győzelme.

Szembe merjük-e állítani hitünket a hírekkel? El merjük-e hinni, hogy saját élettörténetünk is, országunk történelme is üdvösségtörténet, hogy Isten benne van, és velünk együtt járja az utat? Isten, a mi Istenünk megtestesült, magára vette emberi természetünket és egész történetünket. Nem hagyta el. Benne van. Velünk együtt éli át, és azt akarja, hogy vele együtt éljük át hétköznapjaink történelmét.

A szemléletváltás azt jelenti, hogy végiggondoljuk mindazt, amit ma átélünk, az örök élet szemszögéből. Hogyan néz ki a napunk Isten dicsősége szempontjából, amiben mindannyian szeretnénk részesülni? Mert mindannak, amit ma átélünk, meg kell történnie ahhoz, hogy Isten dicsősége nyilvánuljon meg rajtunk. Életünk a búzaszem halálának története. Meghaltunk, és föltámadtunk Krisztussal. Mindannyian az örök élet teljességét akarjuk, Isten dicsőségében szeretnénk részesedni. De el merjük-e hinni, hogy ami a hétköznapjaink valóságában történik, az mind ezt szolgálja?

A halál annyira jelenvalóvá lett az életünkben és a környezetünkben, hogy mindezt nehéz elhinni. Teljesen mindegy, hogy az amerikai terrortámadásra gondolunk vagy arra a buszszerencsétlenségre, ami a lengyel zarándokokkal történt itt, Somogy megyében. A halál állandóan jelen van az életünkben, minden szinten tapasztaljuk. Ugyanakkor az is látszik, hogy bármekkora tragédiák történnek, semmi nem változik bennünk. Nem változik meg a szemléletünk. Meghökkenünk, megdöbbenünk, bár lehet, hogy még ezt sem, hiszen 2001. szeptember 11-ét nagyon sokan szuperprodukciónak élték meg. Azt hitték, hogy csak egy filmről van szó, hogy egy jól szerkesztett műsor az, amit látnak.

Annyira átjárja világunkat a halál, hogy már nem is rettenünk meg tőle, sőt még gyönyörködünk is a látványban. Éppen beteget látogattam a kórház intenzív osztályán, amikor az USA elleni terrortámadás történt, és elkezdte a magyar tv is átvenni a CNN adását. Kirobbanó örömmel, nevetve újságolták az ápolónők a szenzációs hírt, hogy Amerikát megtámadták. Közben már ezrek haltak meg. Úgy tűnik, egyre inkább képtelenek vagyunk különbséget tenni a jó és a rossz között.

Azt mondjuk, hogy a háború új formájában élünk. Nem tudjuk, ki a támadó és ki a védekező. A politikusok természetesen mindig elmagyarázzák nekünk, hogy kik a jók és kik a rosszak, kik a sátán emberei, azaz a mi ellenségeink és kik az ő embereik. Természetesen közben az ellenkező oldal pedig fordítva magyarázza ugyanezt.

Nekünk, keresztényeknek a kihívás abban rejlik: **vajon felismerjük-e, hogy a jó és a rossz határvonala nem kívül húzódik, hanem belül minden ember szívében?**

A halál civilizációjában élünk. Birtokába vesz minket. Egyszerre van jelen bennünk a halálfélelem és a halálvágy. Nemcsak félünk a haláltól, hanem vágyakozunk is rá, remélve,

hogy a halál pillanatában kirándulást tehetünk a valóság egy új dimenziójába, egy új távlatába. A fiatalok sokszor úgy vetnek véget az életüknek, mint ahogyan kikapcsolják a tévét vagy az internetet. Kíváncsiak arra, hogy mi van abban az új dimenzióban. Szeretnének kirándulni egyet.

A halálfélelem és a halálvágy nem azonos, de a kettő szorosan összefügg. A halálvágy mindenütt jelen van. Tudat alatt jobban, mint a tudatunkban. Mivel nagyon félünk a haláltól, időnként szeretnénk, ha megtörténne, mert ha megtörténik, akkor már bizonyosságunk van felőle. Amíg nem tudjuk, hogy milyen, addig minden bizonytalan, és a bizonytalanság csak tovább növeli félelmünket.

Mit teszünk ellene? Folyamatosan „fészekrakással” vagyunk elfoglalva. Nem a hit oldalára állunk. Nem a kinyilatkoztatott igazságot állítjuk szembe a halál tényével és eseményeivel, hanem be akarjuk biztosítani magunkat. „*A rókának odúja van, az ég madarának fészke, de az Emberfiának nincs hová lehajtania a fejét*” (Mt 8,20) – mondja Jézus, de mi nem őt akarjuk követni ezekben a helyzetekben, hanem félelmünkben teljes erővel be akarjuk biztosítani az életünket és kapcsolatainkat. Szeretnénk nagyon biztosak lenni mindenben, és ennek egyik mozgatórugója éppen a haláltól való félelem.

A halálfélelem egyik megnyilvánulása az „igen, de...” alapállásunk. Amikor Isten szeretne minket továbbvinni a szeretetben, és el akarja mélyíteni bennünk a kinyilatkoztatásba vetett hitet, akkor a mi alapállásunk az, hogy: „igen, de...”, és soroljuk, hogy ez miért nem lehetséges, miért nem jó, miért kell másképpen nézni vagy másképpen csinálni.

A halálfélelem megnyilvánulása bennünk az is, amikor mindent az ellenőrzésünk alatt szeretnénk tartani. Uralkodni akarunk mások fölött, félünk kiszolgáltatni magunkat másoknak, félünk a bizalom útján járni. Talán nem túlzás, ha azt mondom, hogy mindent ural a halálfélelem, még a fogmosást is. A kozmetikumok segítségével mindent megteszünk azért, hogy eltüntessük a halál jeleit az életünkéből.

A gyengeségeink tagadása is ennek megnyilvánulása, mert az mindig a legnagyobb erőtlenséget, a halált hozza nagyon közel. A tőle való félelmünkben illúziókba menekülünk. Hatalmasak és erősek akarunk lenni.

A szokásainkhoz való merev ragaszkodás is erről árulkodik. Minden, amivel mozdulatlaná, változatlaná akarjuk tenni a valóságot, az mind a halálfélelem jele bennünk. Az is, amikor a szokásainkhoz sokkal jobban ragaszkodunk, mint a kinyilatkoztatáshoz. Az előítéleteink, a hiedelmeink, a ragaszkodásaink mind ennek a megnyilvánulása bennünk.

Gyakran az Egyház életében is szokásaink akadályozzák legjobban a feltámadott és örök élet megélését itt és most. Megvannak a **vallásos szokásaink**, és azokon semmiképpen sem akarunk változtatni. Ez az a langyos lábvíz, amiben éldegélünk, és nem akarjuk, hogy a Szentlélek ezt megváltoztassa, átalakítsa vagy újjáteremtse. Egy helyben topogunk a szokásainkkal, és folyamatosan énekeljük, hogy menetelünk, haladunk. Közben pedig minden változatlan.

A halálfélelem és a halálvágy a **kapcsolatainkat is átjárja**. Ezeket is szeretnénk bebiztosítani. Ennek erőteljes megnyilvánulása az emberi tekintetektől, a véleményektől való függés. Vajon mit gondolnak, mit mondanak rólunk, elég jók vagyunk-e, elég szépnek, elég szentnek, elég kedvesnek tűnünk-e a szemükben? Nem tettünk-e valami olyat, ami miatt nem fognak szeretni? Különlegesnek szeretnénk látszani mások szemében, aminek az ára szabadságunk elvesztése, mert nem az Atya tekintetétől függünk, aki végtelenül tisztel bennünket, hanem a másik ember tekintetétől, aki viszont a hangulataitól és ugyancsak mások tekintetétől függ. Ezzel rabságot veszünk magunkra, ami szintén a halálfélelem megnyilvánulása bennünk.

Tudnunk kell, hogy a halálfélelemnél és halálvágnál sokkal mélyebben ott rejtőzik bennünk a feltámadás és az örök élet utáni vágy. Annak a szeretetnek a jelenléte, amit Isten

árasztott a szívünkbe. Mivel tőle kaptuk, rá irányul, ezért csak ő tudja betölteni a feltámadás és az örök élet utáni vágyunkat. „Az örök élet az, hogy ismerjenek téged, egyedül igaz Istent és akit küldtél, Jézus Krisztust.” (Jn 17,3) Ismerni, vagyis befogadni és egygéválni azzal, akit Isten küldött, az Úr Jézus Krisztussal. Ez az örök élet. Itt is, és odaát is.

Miközben ennyire bennünk van a halálfélelem, Isten jelene és jelenléte állandóan betölti életünket itt és most, ma. Érvényes ránk, amit az Atya mond az idősebb fiúnak: „*te mindig velem vagy és mindenem a tiéd*”. (Lk 15,31) Emmánuel, Velünk az Isten – így hívják. A „zarándok Isten” Ábrahámától kezdve mind a mai napig társunkul szegődik, útítársul fogad, és nem marad el mellőlünk. „*Amint így ketten együtt mentek*” (Ter 22,6), nem csak Ábrahám és Izsák, hanem Ábrahám és Isten, fel Moriya hegyére vagy népével a fogságba, Máriával és Józseffel Betlehembe, majd Egyiptomba, tanítványaival a Tábor-hegyre vagy Emmauszba. A tékozló fiúval idegen földbe disznópásztornak, akinek ez a szeretetjelenlét a legnagyobb kincse, eltékozolhatatlan öröksége, aminek segítségével képes magába szállni és hazatalálni.

Az Újszövetség ebben a jelenlétben csodálatos kiteljesedést hoz, mert Isten a megtestesülés által nemcsak egyszerűen velünk van, hanem bennünk él. A szentségek, a Szentlélek által Isten jelenléte „bennünk való létté” változik. Az ő jelene és jelenléte az, ami állandóan betölti az életünket és a világunkat. Itt és most, ma. De ezzel nem tudunk mit kezdeni, mert az ő állandó jelene és jelenléte egy másodperc alatt összetöri az „igen, de...” alapállásunkat.

Igen, pontosan tudjuk, hogy a valóság az Isten szeretete, ami állandóan betölti a szívünket, de ez a szeretet azzal fenyeget, hogy elszakít bennünket a szokásainktól, a hiedelmeinktől, a feltételezéseinktől, a ragaszkodásainktól. Mi pedig szeretnénk biztosak lenni abban, hogy semmi sem változik, minden megy tovább a régi mederben. Azt gondoljuk, hogy nagyon unalmas lenne az élet, ha egyszerűen **csak jelen lennénk** Isten jelenlétében. A „kortárs szenteknek” (II. János Pál pápára, Helder Camarára, Teréz Anyára, Jean Vaníera, Roger testvérré, Chiara Lubichra gondolok), akik hitték és élték Isten jelenét és jelenlétét, más a tapasztalata. Rendkívül mozgalmasnak tűnik az életük, mégsem estek szét. Nem betegítette őket a stressz. Szenvedélyes szeretettel és nagy erőbedobással végeztek mindent, mert ebben a jelenben, ami számukra nem unalmas, ebben élnek, és nem félnek.

A halálfélelem és a halálvágy mögött, létünk legmélyén ott rejtőzik bennünk a feltámadás utáni vágy. Ahhoz, hogy a feltámadást megtapasztaljuk, át kell mennünk a szenvedésen és a halálon is. Félünk a szenvedés és a halál erejétől, nem hiszünk a feltámadásban és az örök életben, ezért mindent megteszünk, hogy életünk fájdalommentes legyen. Ha valahol fájni kezd, akkor nem a hit oldaláról közelítjük azt, amit átélünk, hanem fájdalomcsillapítókért rohanunk.

Minden szinten ezt tesszük, nemcsak akkor, amikor fizikai fájdalom ér, hanem lelki fájdalmainkra is gyorsan fájdalomcsillapítókat szerzünk. Élményekre vágyunk, és a tévé filmvilágába menekülünk, mert az nem fáj. Amíg azt nézzük, addig elfeledkezhetünk arról a rettenetről, amit a valóságunk jelent. Mindezt kikapcsolódásnak nevezzük, közben csak odébb toljuk a problémát és a szenvedést, ami tovább növekszik, mert irigykedünk arra, hogy nekik, ott a filmekben milyen jó.

Annyira birtokába vesz és bekerít bennünket a halál, hogy nem tudjuk, mekkora ereje van a test szerinti feltámadásnak az életünkben, itt és most. Lázár feltámasztásának történetében a nagy újdonság az, hogy Jézus kimondja: „*Én vagyok a feltámadás és az élet*”. (Jn 11,25) Nem máskor és másban, hanem itt és most, bennem és általam van a feltámadás.

Amikor szembesülünk a szenvedéssel és a halállal, csak akkor élhetjük át a feltámadás erejét, ha hisszük, hogy Krisztusban, az ő jelenlétében, itt és most van a feltámadás és az örök élet. Ezt elhinni nemcsak nekünk, hanem Jézus tanítványainak is nagyon nehéz volt. Jézus többször elmondta nekik, hogy szenvednie kell, megölik, de harmadnapra feltámad. Mégis mindig voltak közöttük olyanok, akik Péterrel együtt kételkedtek. „*Ettől fogva arra kezdte*

oktatni őket, hogy az Emberfiának sokat kell szenvednie, a vének, főpapok és írástudók elvetik és megölik, de harmadnapra föltámad. Egészen nyíltan beszélt minderről. Péter ekkor félrehívta és szemrehányást tett neki.” (Mk 8,31–32)

A tanítványok egyszerűen nem akartak hallani arról, hogy a szenvedésen és a halálon át juthatunk el a föltámadáshoz. Pedig ez nem is volt egészen új. Az Ószövetségben, amit ismertek, több helyen is szerepel a halál utáni élet örömhíre. Dániel könyvében, a Makkabeusok könyvében, Ozeásnál, Ezekielnél, Izajásnál. Jézus újra és újra elmondta, hogy harmadnapon föltámad, de ők egyszerűen nem hallották meg. Amikor a feltámadás után találkoztak, s együtt evett és ivott velük, akkor sem voltak egészen biztosak abban, hogy ez a Jézus ugyanaz, akivel ők együtt voltak előtte.

Ezért hangsúlyozzák az evangéliumok a feltámadás valóságát, a páli levelek is azt, hogy itt és most, Jézus Krisztusban van a föltámadás és az örök élet. Szent Pál ezt írja: *„Ha nincs föltámadás, akkor Krisztus sem támadt föl. Ha pedig Krisztus nem támadt föl, hiábavaló a mi igehirdetésünk, s hiábavaló a ti hitetek.”* (1Kor 15,13–14) Jézus föltámadása és vele együtt a mi feltámadásunk itt és most – ez az evangéliumok lényege.

A jeruzsálemi hitmagyarázatokban ezt olvassuk a keresztségünkről: „Ugyanabban a pillanatban meg is haltatok, és meg is születettek: ez az üdvösségszerző víz számotokra sírbolt és szülőanyátok is lett egyszerre... Milyen szokatlan és látszólag ellentmondó dolog! Valójában nem haltunk meg, és valójában nem is temettek el minket: a valóságban nem feszítettek minket keresztre, hogy azután feltámadjunk: az utánczás jelképszerű, de maga az üdvösség szintiszta valóság.”

Ha a feltámadásba vetett hitünket kitoljuk a világ végére, és csak a holtak feltámadására gondolunk, akkor itt az életünket nem az ő jelene és jelenléte határozza meg, hanem a szokásaink, a neveltetésünk, a körülményeink. Időnként megszólítjuk Istent, néha meglátogatjuk a templomban, elvéve próbáljuk meghallgatni őt. De nem értjük a Krisztusban való élet örömhírét, Isten jelenét, jelenlétét, ami számunkra már itt és most az örök élet. Nem merünk ebben hinni, és főként nem merünk így élni.

Amikor végre elhisszük, hogy az életünk Isten jelenében és jelenlétében zajlik, akkor képesek leszünk megszeretni azt a valóságot, amit a testünk, a családjunk és a környezetünk jelent. Akkor már szeretni tudjuk mindazt, amibe Isten helyezett minket. Amikor hisszük, hogy Isten mindezt magára vette, jelenlétével betöltötte, szeretetével megszentelte és szerethetővé tette, akkor már nem rohanunk állandóan valami új után. Megelégit bennünket az, amink van, és képesek leszünk elengedni azt, ami éppen nincs, ami hiányzik. Ebből természetesen semmiképpen sem következik a sorsunkba való tétlen beletörődés vagy a „passzív túrésre” való berendezkedés. Aki hisz ebben a jelenlétben, és ebben a jelenben él, ő is vágyakozik a többre, a teljességre. Ő is alkot, formálja a világot. De elsősorban Isten jelenlétével és jelenével akar betöltekezni, és a teljesség oldaláról nézni azt, amiben éppen él, vagy amit tesz. Így ő másképpen fogja átélni mindazt, ami vele történik.

Arról, hogy Jézus Krisztus feltámadása a mi feltámadásunk itt és most, nagyon keveset hallani akár a teológiai előadásokon, akár a prédikációkban. Ezt nem tudjuk bizonyítani, ezt hinni kell, és elfogadni a kinyilatkoztatás alapján. És ezt a hitet kell aktualizálni, jelenvalóvá tenni a legkülönbözőbb élethelyzetekben. Amikor elszakítjuk Isten jelenlététől és jelenétől az életünket, akkor nem marad más választásunk, mint elfogadni a világ által felkínált hasznossági szempontokat. Tudunk-e termelni, elég egészségesek vagyunk-e, van-e erőnk, vannak-e ötleteink, van-e elég kreativitásunk, vagy pedig teher az életünk, mert megbetegszünk, öregszenek, szenvedünk, peremre jutottunk, és nem tudunk magunkkal mit kezdeni? Amikor elszakítjuk emberi létünk valóságát Isten jelenétől és jelenlététől, a föltámadott és örök élet valóságától, akkor egészen egyszerűen elindulunk abba az irányba, ahol az emberi élet már csak piaci árunak számít.

Aki nem tud teljesíteni, azt leírják vagy szociális otthonba teszik. A reklámokon is egyszerűen piaci áruvá tettük az emberi testet. Ami a pornográfiával kezdődik, az „Auschwitzban” végződik. Amikor már eljutunk oda, hogy az emberi test elsősorban csak a gyönyörszerzés eszköze és semmi több, akkor nagyon közel állunk ahhoz, ami Auschwitzban vagy a Gulágon történt, ahol az emberi élet csak kísérleti alany tudományos kutatásainkhoz. Az embrionális léttől egészen az agóniáig, a halál pillanatáig azt csinálunk vele, amit akarunk. Elszakítottuk attól a valóságtól, amit Isten jelene és jelenléte ajándékozott az embernek Jézus Krisztusban, az örök élet által. És az a pont, ahol az ember testét áruba bocsátják, már csak egy lépésnyire van attól, hogy megsemmisítsék és elpusztítsák.

Mivel a halál civilizációja a tudatos és a tudat alatti szinten is birtokába vesz bennünket, nem értjük és nem tiszteljük az emberi élet méltóságát. Sem a sajátunkét, sem másét. Úgy bánunk a saját életünkkel, mintha a miénk lenne, és azt csinálhatnánk vele, amit akarunk. Elfelejtjük, hogy mindez Krisztusé, és nagy volt a váltságdíja. Úgy bánunk vele, mintha a miénk lenne, amivel szabadon rendelkezhetünk. Ezért nem tudjuk tisztelni és megérteni családtagjaink, a házastársunk, embertársaink életének a méltóságát sem. Uralkodni akarunk rajtuk. Félünk a bizonytalantól, a haláltól is, és szeretnénk mindent bebiztosítani.

Az emberi élet, a saját életed méltóságát, ajándék voltát hinni, tisztelni és érteni csak Jézus föltámadása és a mi test szerinti föltámadásunk alapján tudjuk igazán. Az evangéliumok is és Pál apostol is ezt közvetítik számunkra. Az emberi élet méltósága a test és a lélek egységében, Jézus megtestesülésében, Isteni és emberi létében gyökerezik. Mit jelent ez? Azt, hogy Krisztus azért lett valóságosan ember, hogy a te emberlétedet átistenítse. Azért lett ember, hogy a te emberlétedet az örök élet, a feltámadott élet valóságába bevigye már a keresztség pillanatában. Nemcsak akkor, amikor újra eljön, és majd a sírból föltámadunk, hanem itt és most. *„Én őbennük, te énbennem”* (Jn 17, 23), ez a mi örök és föltámadott életünk.

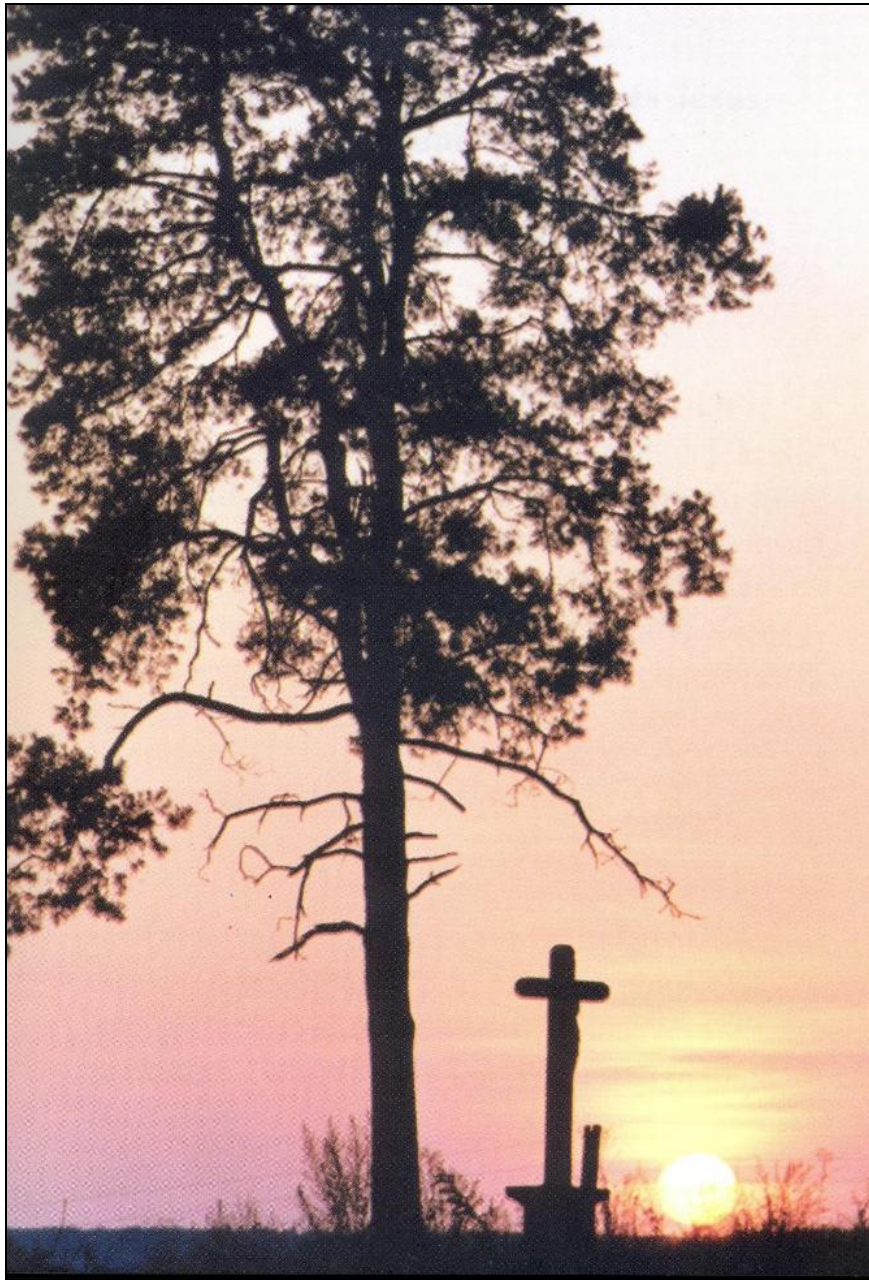
Isten jelenvalóvá tette a jelenét, a jelenlétét benned. Nem vagy a magadé, nem rendelkezhetsz magaddal, hanem együtt kell működnöd ezzel a szeretettel teli jelenléttel, és akkor megtapasztalod a feltámadott élet békéjét és örömét. Akkor be tud tölteni az örök élet, a feltámadott élet békéje és öröme itt és most, akármilyen is legyen a hangulatod, minden helyzetben, minden szenvedésedben, még a halál közelségében is. Ezt Jézus követői, a tanítványok sem értették meg, csak húsvét után, amikor a Szentlélek kiáradt a szívükbe. Ehhez szükségünk van a Szentlélekre. Szükségünk van Isten Lelkének a segítségére. Mártának, aki felháborodik, hogy Jézus hagyta barátját, Lázárt, az ő testvérét meghalni, neki mondja ki Jézus az örömhírt: *„Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, még ha meg is halt, élni fog. Mindaz, aki belém vetett hittel él, nem hal meg sohasem. Hiszed ezt?”* (Jn 11,25–26)

Ezért hangsúlyozza Pál apostol azt, hogy a testünk is föltámad. Tehát az egész emberi létünk föltámad Krisztusban. Nem csak spirituális jelentése van a keresztségben történekmek. Amikor megkeresztelkedtünk, meghaltunk és föltámadtunk. Ezt a föltámadt életet éljük a testünkben, lelkünkben, egész lényünkben, egész valónkban.

Igen, ez a hitünk titka, amivel semmit nem akarunk és nem tudunk kezdeni akkor, amikor a tapasztalat közel hozza a halált és a halálfélelmet. Az igazi fordulat az, amikor átéljük, hogy a testi valóságunk a föltámadt Krisztus testének a része, a Szentlélek szentélye. Ez a test pedig megváltott, vagyis az örök életét éli.

A kérdés csupán az, hogy közel merjük-e hozni hitünket, a kinyilatkoztatást hétköznapjaink valóságához? Megengedjük-e, hogy nagyobb legyen a hitünk, mint a tapasztalatunk? Ha igen, akkor a feltámadott és örök élet örömhíre be fogja tölteni a szívünket és egész lényünket abban a helyzetben, amiben éppen vagyunk.

2. A tanítványok szenvedése és Jézus feltámadása

„Én vagyok József, a testvéretek” (Ter 45,4)

„Ádalak téged, Jézus, feltámadásodért, a Szentlélek kiárasztásáért. Magasztallak jelenlétedért, itt és most közöttünk. Köszönöm, hogy vezetsz minket a Szentlélek által. Köszönöm mindazt, amire ma tanítasz bennünket. Köszönöm, hogy elfogadhatjuk kezedből a szenvedést, az együttszenvedést, hiszen ezen keresztül jutunk el az engedelmességig, a feltétel nélküli, bizalommal teli ráhagyatkozásig. Vezess és tölts be minket Lelked örömeivel! Ámen.”

* * *

Elmélkedésünk témája a tanítványok szenvedése és Jézus feltámadása, párhuzamba állítva József történetével. (ld: Teremtés könyve a 37–50. fejezetig.) Szeretném bemutatni Jézus példája, illetve az előkép, József történetén keresztül, hogy egy embernek a szenvedése által hogyan menekülnek meg sokan.

A keresztény ember számára a halál lehetetlen, mert Jézus a feltámadás és az élet, és aki benne hisz, még ha meg is halt, élni fog.

Mivel a tapasztalatunkból indulunk ki, úgy gondoljuk, hogy a halál mindent átjáró valóság. Ezzel szemben ott a hitünk titka, az örök élet. Ezt legegyszerűbben így fogalmazom meg: Isten jelenléte, Isten jelene Jézus Krisztusban itt és most, közöttünk és bennünk. Az örök élet Krisztusban jött el. Maga Krisztus az örök élet. Aki Krisztushoz tartozik, aki hisz benne, vagyis élő kapcsolatba kerül vele, annak örök élete van. Ez a jelen, Isten jelene és jelenléte számunkra itt és most az örök élet. Mi ezt az életet, az örök életet éljük.

Mindannyian tudjuk, mennyire nem jár át bennünket Jézus föltámadásának és a mi föltámadásunknak a valósága. Az Egyház a Szentírás alapján tanítja, hogy a keresztségben vele együtt eltemetkeztünk és vele együtt fel is támadtunk (vö.: Róm 6,4.9), mert hittünk Isten erejében, aki őt feltámasztotta a halottak közül. És amit János leveléből idéztem: tudjuk, hogy a halálból átmertünk az életbe (vö.: 1Jn 3.14). Új életet, örök életet kaptunk.

Milyen kicsi a hitünk ezen a területen! Mennyivel nagyobb a tapasztalatba vetett hitünk. Amit látunk, amit hallunk, amit élünk, amit átélünk, amit érzünk, sokkal többet jelent számunkra, sokkal inkább lenyűgöz bennünket, mint a kinyilatkoztatott igazság, a hitünk. Ez a hit krízise bennünk, amikor képtelenek vagyunk aktualizálni, élővé tenni a hit valóságát, a kinyilatkoztatást abban, amit átélünk.

Amikor Jézus föltámasztja Lázárt, Márta megvallja a föltámadásba vetett hitét. Mégis megretten, midőn Jézus azt mondja, hogy vegyétek el a követ a sír bejáratától. Figyelmezteti Jézust, hogy a holttest már negyednapos, már szaga van. A tapasztalata győz a hite fölött. A tapasztalata, hogy Lázár negyednapos hulla, lehenyerli, legyőzi a föltámadásba és a Messiásba, az Isten Fiába vetett hitét, amit előzőleg megvallott. Nem tudja élővé tenni a hulla láttán. Nem tudja aktualizálni, amikor elveszik a követ. Akkor csak az nyűgözi le, amit lát, amit érez, a halállal kapcsolatos tapasztalata. Nem tudja fölébe helyezni a hit titkát – hogy Jézus valóban a föltámadás és az élet – annak, amit lát és amit érez.

Mindannyian így vagyunk. Elég egy betegség, kudarc, rossz hangulat, elég egy váratlan helyzet, ami nem azt hozza, amit elképzeltünk vagy megszoktunk, és azonnal elveszítjük a hitre való érzékenységünket és lenyűgöz bennünket, amit éppen átélünk. Nem tudjuk összekapcsolni mindezeket az örök élet valóságával, azzal, hogy Isten jelen van és Isten jelenében, jelenlétében élünk itt és most. Föl sem merül bennünk, hogy az örök élet valóságában hogyan is néz ki az, amit most átélünk. Pedig ez lenne a hitünk életre váltása, abban a helyzetben, amelyben éppen vagyunk.

Kicsinyhitűségünkben sokkal inkább a tapasztalat az, ami legyőzi a hitünket, és nem a hitünk a tapasztalatunkat.

Jézus tanítványainak sem volt könnyebb elfogadni ezt a valóságot, mint nekünk. Márk evangéliumának végén, amikor Jézus a küldetési parancsot adja tanítványainak, ezt olvassuk: „*Szemükre vetette hitetlenségüket és szívük keménységét, mert azoknak, akik őt feltámadása után látták, nem hittek.*” (Mk 16,14) Jézus már föltámadt. Már találkozott vele, mégis nehéz elhinni, hogy ő az. Pedig megígérte, előre elmondta nekik, hogy föl fog támadni. Föltámasztotta Jairus leányát, föltámasztotta a naimi ifjút, föltámasztotta Lázárt. Megmutatta, hogy van hatalma a halál fölött. Mégis, amikor rajtuk a sor, amikor a barátjuk, Jézus meghal, akkor hirtelen elfelejtik mindezeket. Amikor személyesen őket érinti a halál, nem merik elhinni, hogy valóság Krisztus föltámadása.

A tanítványok, miként mi is, alig értették mindazt, amit Jézus rájuk bízott halálával és föltámadásával. Ennek következtében ők is, velünk együtt, nagyon bonyolulttá tették az életüket.

Mitől lesz bonyolult annak az élete, aki nem tudja az örök élet hitét aktualizálni, a föltámadásba vetett hitet fölébe helyezni a tapasztalatnak? Egészen egyszerűen attól, hogy a halálfélelem miatt kényszerpályára kerül. Kicsinyhitűvé válik, és állandóan be- vagy túlbiztosít mindent. Mivel nem mer hinni, nem mer ráhagyatkozni erre a jelenre, Isten jelenére, jelenlétére, arra kényszerül, hogy túlbiztosítsa az életét. Felszínre tör benne az „igen, de” alapállás: „igen, hallottam, amit mondtál, de...”, és nekem van igazam. Be kell bizonyítanom, be kell biztosítanom mindent, a véleményemet is, a kapcsolataimat is, mert félek.

Az, aki rá mer hagyatkozni Isten jelenére, jelenlétére, vagyis az örök életre Isten országában, az ki meri engedni a kezéből az önálló életvezetés eszményét, az ki meri engedni a kezéből a helyzeteket, mert tudja, hogy Isten kezében van minden. Annak nem kell görcsösen bebiztosítania, vagy túlbiztosítania magát, és szabad marad arra, hogy Isten jelenlétét a legteljesebben élje meg. Amikor nem ezt tesszük, akkor nem egyszerűsödik, hanem bonyolódik az életünk. Amikor nem hiszünk Isten jelenében, Isten jelenlétében itt és most, hanem csak abban, amit mi szervezünk, menedzselünk, elgondolunk és keresztülvizsünk, akkor nagyon bonyolulttá tudjuk tenni a legegyszerűbb dolgunkat is.

Jézusnak még a feltámadása után is nehéz volt elmagyaráznia a tanítványok számára, hogy miről is van szó. Még a mennybemenetelekor is ez volt az első kérdésük: „*Uram, tehát mostanában állítod helyre Izrael országát?*” (ApCsel 1,6) Már találkoztak vele, már együtt ettek és ittak vele. Már megtapasztalták és elhitték, hogy Jézus föltámadt. Amikor Jézus felmegy a mennybe, az utolsó pillanatban is az izgatja őket, amit ők kerestek. Nem az, amit Jézus hirdetett, hanem: mi lesz az országgal? Vagyis: mi lesz velünk?

Hány millióan imádkoztak a 2002-es választások előtt országunkért, azért, hogy az legyen, amit szeretnénk. Böjtöltünk, küzdöttünk, ostromoltuk az eget. Fontos, nagyon fontos volt ez az ima, de sajnos kevés volt az imádkozók között, akiket az érdekelt, hogy mi lesz Isten országával, amit Jézus hozott a földre. Mi lesz azokkal az értékekkel, a boldogságokkal, a mindent odaadással, az ellenségszeretettel, amelyeknek itt Magyarországon, a te életedben, az én életemben és az Egyházban is meg kell valósulniuk? Csalódottságunk, lázadásunk, elkeseredésünk mutatta, hogy a Hegyi beszéd és a Miatyánk Isten országára és akaratára vonatkozó kéréseinek megvalósulása helyett elsősorban az lebegett a szemünk előtt, hogy mi lesz Magyarországgal, mi lesz velünk. Nem mertünk igazán ráhagyatkozni Isten jelenére és jelenlétére.

A tanítványok három évig hallgatták és követték Jézust, ott voltak minden helyzetben, és látták a csodákat is. Jézus soha nem beszélt nekik arról, hogy Izrael országát fogja helyreállítani, ők mégis csak ezt hallották meg. Komikus és tragikomikus, hogy ennyire nem értették a Mestert. Mi lesz Izrael föltámadásával – ez érdekelte őket. Jézus egész idő alatt Isten Országáról tanított, amiben ők lesznek az első örökösök, és egy szót se szólt Izrael politikai föltámasztásáról. Ők mégis ezt hallották ki a tanításából, végig, az utolsó pillanatig.

Azt gondolom, hogy ez velünk is rendszeresen megtörténik. Olvassuk a Szentírást, hallgatjuk a prédikációkat, imádkozunk, imádkoznak fölöttünk és értünk, és mindig azt értjük ki belőle, ami nekünk kell, ami minket érdekel. Nem azt, hogy mit tanított az Isten, hanem azt, hogy mire van nekünk szükségünk. Mi az, amit mi akarunk kihallani vagy meghallani abból, amit Isten mond? Ez nagyon sokszor tragikus, mert aztán Istent a zászlónkra tűzve, az ő nevében csinálunk mindent. Közben pedig kiderül a gyümölcsökből, hogy ezt nem is mondta, de mi ezt hallottuk ki belőle. A félelmünkben ilyenkor mindig öngazolást, a magunk igazolását keressük, és nem Istent.

Mindenkinek vannak és lehetnek hitbeli kételyei, ezek hozzátartoznak a hitünkhöz. A legnagyobb kérdés kétezer éve: Jézus Krisztus valóban az Isten Fia? Azt, hogy ember, hogy Emberfia, hogy Józsefnek a fia, ezt könnyű volt elhinni a názáretieknek is. De azt, hogy ő valóban Isten Fia, aki legyőzte a halált, aki örök életet hozott, aki föltámadt, és aki Isten országát hozta, ezt nehéz elhinni, mert ez történetileg nem bizonyítható, csak az, hogy ember volt. Önmagunk igazolására hozzátesszük: az Ő élete is halállal végződött, miként mindenkié. Jó ember volt, mindenkivel jót tett, mégis meg kellett halnia. A halált, illetve a halálát legalább történelmileg tudjuk bizonyítani. Ezen nincs mit változtatni. Viszont a feltámadását, az örök életet, Isten országát itt és most, csak hinni tudjuk. Ez a nehezebb.

A kérdés: akarjuk-e egyáltalán, hogy Jézus halálával és föltámadásával valami megváltozzon az életünkben? Annyira megkötözött bennünket a halál, hogy nem is nagyon tudunk mást elképzelni a halál kultúráján kívül. Félünk attól, hogy ha létezik feltámadás és örök élet, ha létezik Isten jelene itt és most közöttünk, akkor ez a tény egész szokásrendszerünket megváltoztatja. Ha valóban itt van, akkor már nem ragaszkodhatunk azokhoz a szokásokhoz, rendszerekhez, kényszerekhez, amelyeket abbéli félelmünkben alakítottunk ki, hogy nem hittünk az ő jelenlétében. Nem hittünk az ő jelenében.

Körülöttünk minden a halálról szól. Létezik-e más, mint amiről a hírekben hallunk? Terror, háborúk, tragédiák. És újra és újra, hetvenszer hétszer, naponta ezerszer a szánkba rágják, felerősítik, megmagyarázzák, belevésik a szívünkbe, hogy csak a halál létezik. A halál egyre névtelenebbé válik, és ezzel megnő a hatalma, mert nem tudjuk, honnét közelít. Modern fegyverekkel több száz kilométerről is el lehet pusztítani egy várost. Fogalmunk sincs, hol az ellenség. Nem tudunk védekezni, bármikor lecsaphat, bárhonnét érkezhetsz, teljesen névtelen, rejtett, és mégis létezik. Ez a tapasztalat jobban uralja a tudatalattinkat, mint a tudatos szintünket.

Erre a mindent átszövő jelenlétre válaszként igyekszünk eltusolni magának a halálnak a tényét. Temetési szokásaink mutatják meg legjobban mindezt. Amikor megbetegszik valaki, bekerül a kórházba, meghal, akkor már leginkább egy elintézendő ügyé válik, amit különböző hivatalokkal, intézményekkel és vállalatokkal kell rendezni. Ezek, ha kell, a hozzátartozókat fizetett gyászolókkal helyettesítik, hogy ne kelljen szembesülni a halott jelenlétében a halál tényével. Mindent ünnepélyessé, a lehető legszebbé varázsolnak, és a legvégén csak egy kis emléktáblát kell megnézni, ami jelzi, hogy itt nyugszik, akit ők annyira szerettek. Az intézmények széppé teszik az ember legrettenetesebb élményét, a halált is.

Szeretnénk elrejteni a halál tényét a kozmetikumokhoz való félelmetes ragaszkodásunkkal is, mert velük az öregedés és a halál jeleit próbáljuk minél gyorsabban az arcunkról és a testünkről eltüntetni.

A kikapcsolódásainkkal is gyakran tagadjuk a halált. Azt gondolom, hatalmas kiáltás a fiatalok és a felnőttek élete, amikor szórakozásukkal egy virtuális, nem létező valóságba menekülnek, vagy a valóságból csak show-műsort csinálnak. Vágyakoznak az örök élet, a feltámadott élet után, de ezt egy nem létező valóságban vagy a valóság show-vá torzításában keresik. Addig legalább nem fáj nekik az a valóság, amivel naponta szembesülniük kell.

Néha már nem tudjuk, hogy melyik valósághoz tartozunk, mert annyi időt töltünk a tévé, a videó és a számítógép előtt. Kérdés, hogy létezik-e egy másfajta valóság. Van-e olyan valóság, ami az apostoloknak is nagy megpróbáltatást jelentett, pedig nem volt se tévé, se videó? Amikor Jézus erről az új életről, erről az új valóságról, Isten jelenéről, jelenlétéről, az örök életről beszélt, a tanítványoknak is kemény beszédnek tűnt. Hangsúlyozta a halál fontosságát, hogy elfogják, megölik, de egy új dimenzióba, egy új távlatba vezette őket.

Jézus előre megmondta nekik, hogy megmenti őket. Kimentí őket a halál birodalmából, a halálvágy és a halálfélelem fogságából. Megmenti őket az örök élet kemény tagadásából. „*Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, még ha meg is halt, élni fog. Mindaz, aki belém vetett hittel él, nem hal meg sohasem.*” (Jn 11,25–26) Úgy tűnik, hogy a tizenkettő

képtelen felfogni ezt az örömhírt, hogy létezik egy másfajta valóság is, amit úgy hívunk, hogy örök élet. Azt gondolták, hogy biztosan lehet más módon is beszélni arról, amit ők eddig már megtapasztaltak és réges-rég tudtak.

Az emmauszi tanítványok Jézust idegennek tekintették. Jézus halála sokkolta őket. Aki meghalt, az nem jelenhet meg az utcán többé. Nem ismerik fel, pedig három éven át követték, hallgatták a szavait, s amikor találkoznak a föltámadt Jézussal, ragaszkodnak a tapasztalatukhoz. Egy halott nem sétálhat az utcán, nem jöhet velük szembe, nem kísérheti őket. Jézus ismerte, hogy a tanítványai mennyire belegyökereztek a halál világába. Ezért beszélt nekik többször is erőteljesen a föltámadásról, hogy megszabadítsa őket a halálfélelemtől és a halálvágytól, hogy döntsenek az új élet mellett, ahova Jézus elkíséri őket. Jézus az emmauszi úton újra elmagyarázza, hogy miért kellett szenvednie, mielőtt föltámadt a halálból. El akarja vinni tanítványait ebbe az új valóságba, ami az övék is, nem csak Jézusé.

A feltámadása nem „happy end” egy szomorú történethez, hanem egy új élet kezdete, ahol már nincs halál, és aminek nem lesz vége.

Meg akarja mutatni tanítványainak, hogy szenvedés és együttszenvedés nélkül nem létezik ez az új valóság. A szenvedés és együttszenvedés viszont érthetetlen a föltámadás nélkül. Mindennek meg kellett történnie – mondja a tanítványainak –, hogy bemehessen az Atya dicsőségébe (vö.: Lk 24,26).

A szenvedés és az együttszenvedés nélkül nem létezik ez az új valóság.

Miért fontos a szenvedés és az együttszenvedés? Amíg eljutunk az élő hitre, addig ezer szokást, ezer biztonsági rendszert alakítunk ki. Sok kényszernek válunk rabjává, és ezeket nem akarjuk önként elengedni. Igazából csak a szenvedések veszik le ezeket rólunk. Mennyire ragaszkodunk mindenhez, a múlt hordalékaihoz! Mennyi mindent fölhalmozunk az emlékeink közül. Ha megbetegszünk, és a tét a halál vagy a föltámadás, mindezek már semmit nem jelentenek. Pedig milyen fontos volt, mert „a nagyapámtól kaptam”, „ez a kedvesemé volt”, ez ilyen emlék, az olyan emlék... Egy pillanat át tudja értékelni az egészséget, és többé nem jelentenek semmit. Ahhoz, hogy beléphessünk itt és most, meg halálunk után is az Atya dicsőségébe, végig kell járnunk a szenvedés és az együttszenvedés lépcsőfokait.

Nem tudjuk, hogy Jézus milyen szövegeket magyarázott el az emmauszi úton tanítványainak. De ha vette a fáradságot, hogy ezt tegye, akkor talán éppen azért tette, hogy megmutassa nekik, milyen mélyen gyökerezik életükben a halálfélelem és halálvágy, hogy az ő halála és föltámadása, a hitnek a valósága legyőzi a halálvágyat és a halálfélelmet.

Bebizonyítja, hogy a halál nem abszolút hatalom és vég ezen a földön, hanem csak átmenet egy új teremtésbe. A feltámadás ennek az új teremtésnek a kezdete. Az Ószövetségből sem hiányoznak azok a részek, amelyek erről az örömhírről beszélnek. Nem tudjuk, hogy Jézus milyen szentírási helyeket magyarázott újra a tanítványainak, hiszen ott is sok helyen szerepel a feltámadás, az örök élet örömhíre.

Példaként vegyük József történetét, ami előképe Jézus halálának és föltámadásának.

Tudjuk, hogy József álmfejtő volt. A tizenkét gyermek közül a kedvenc, amiért a testvérei gyűlölik, és meg akarják ölni. Egy kiszáradt kútba vetik, majd eladják rabszolgának Egyiptomba. A testvérek a vágyukat mondják el apjuknak, amikor azt mondják, hogy vadállat tépte szét. József sokat szenved, míg végül a fáraónak lesz a helyettese. Az éhínség miatt a testvérei tőle vesznek gabonát. József ellátja őket, de nem fed fel a kilétét. Amikor már másodszor tesz meg a fárasztó utat, elmondja nekik: „*Én vagyok József, a testvéretek.*” (Ter 45,4) Mindannyian sírnak, a testvérek is, ő is. A könnyek a megbánás könnyei. Aztán végül apját is leteleptíti Egyiptomban, majd halála után elviszi Kánaánba, és eltemeti. József pedig 110 esztendőig élt meg életében, bebalzsamozták, és koporsóban eltemették Egyiptomban.

József az eljövendő Messiásnak, Jézusnak az előképe. Az álomlátás és az álomfejtés miatt nemcsak az apja által szeretett ember, hanem olyan valaki, akinek az isteni valóság fontosabb, mint a hétköznapi valóság.

Korunk nagyon erősen kötődik az anyagelvűséghez, és ez hatással van a hívőkre is. Amíg kereszténységünk a hitet, a természetfölötti valóságot nem tudja nagyobbra tartani, mint az anyagi valóságot, addig könnyen csúszik materializmusba. Abban hiszünk, amit látunk, amit érzünk, amit értékelünk, amit tapasztalunk, s nem Istenben. Amikor pedig hinni kezdünk benne, könnyen olyan istenképet alakítunk ki, ami nekünk hasznos.

Eckhart mester szerint ilyenkor úgy tekintjük Istent, mint egy fejőstehenet, amit azért tartunk, mert sajtot, tejet, túrót ad. Ha pedig nem adja mindazt, amit elvárunk tőle, akkor keresünk egy másik istent, aki a kellő időben azt teszi, amit mi akarunk.

A mi Istenünk viszont fordítva tanított bennünket. Azt kell megtennünk, amit ő akar. Ez sokkal nehezebb, mert a bőrünkre megy a játék.

József az isteni valóságot fontosabbnak tartotta a hétköznapi valóságnál. Ezért testvérei olyannak látják őt, mint aki elszakadt a valóságtól. Amikor meg akarják ölni, pontosan azt bizonyítják, hogy halálfélelmük van. El akarják pusztítani, mert többre tartotta az isteni valóságot az evilági valóságnál. Ezért halottá nyilvánítják. Éppen ő, a halálra kívánt hoz a testvérei számára később életet. Amikor az éhínség a halál peremére viszi testvéreit, amikor korlátoltságukban raboskodnak, akkor pont ez a halálra kívánt válik az új élet adományozójává. Ugyanúgy, mint Jézus, akit halálra adtak és megölték, ő hozott életet testvérei számára.

Az utolsó ítéletről ezt olvassuk: „...éheztem és ennem adtatok, szomjaztam és innom adtatok, vándor voltam és befogadtatok, mezítelen és fölruháztatok, beteg voltam és meglátogattatok, börtönben voltam és fölkerestetek”. (Mt 25,35–36) Akikről szól, azok nem tudják, hogy mikor tették mindezt. A hit valósága nem volt valóság számukra. Jézus pedig így folytatja: „*amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettetek*”. (Mt 25,40) Az éhezőben felfedezni Krisztust, ez a hit titka. Ha csak az érzékszerveinkhez vagy a tapasztalatunkhoz ragaszkodunk, akkor tudjuk, hogy az, akinek segítettünk, miféle ember. Ha a hit oldaláról közelítjük, akkor fölsejlik a titok, a természetfölötti valóság, amit senkinél nem tudunk megszüntetni: Jézus jelenvalóvá tette magát még azokban az emberekben is, akik számukra nem kívánatosak, akik számukra nehéz emberek. Ő ott van bennük is. A hit valósága és a tapasztalati valóság egymásnak feszül.

Úgy tűnik, hogy ez a két valóság a szentek életében nem szemben állt egymással, hanem egységben volt. Számukra egyetlen valóság létezett.

Miként József történetében, úgy a miénkben is éppen a **megvetett, az elutasított és a kitzasztott lesz az utolsó ítéleten az, aki mellénk áll, akit Isten a mi megmentésünkre küld, vagy akiben Ő maga jön, hogy megmentsen minket.**

József lesz az új élet közvetítője, mert szenvedett és együtt-szenvedett népével. Ez nemcsak őt, hanem a testvéreit is új életre vezeti. Anélkül, hogy tudnák, hogy miként történik ez az új életre vezetés, megváltatnak a halálfélelemtől és a halálvágytól. Ők maguk jönnek, és kiengesztelődnek gyűlölt öccsükkel, sőt, még apjukat is elhozzák.

Testvérei mindig álmodozónak tartották, és ezért el akarták pusztítani, azonban mindig József volt a legrealistább közöttük. Akinek számára a valóság Krisztusban van, aki éli Isten jelenét és jelenlétét, azt ugyanígy álmodozónak tekintik még a keresztények is. Aki bátrabban rá mer hagyatkozni a Gondviselésre, mint mások, az naiv vagy álmodozó. Úgy tűnik, nem tudja, hogy milyen kemény valóságban élünk itt.

József testvéreihez hasonlóan mi is álmodozónak tekintjük azokat, akik a hit valóságát nagyobbra tartják a tapasztalati valóságnál. Aki közülünk hisz az örömhírben akkor is, amikor mi már nem tudunk benne hinni, azt álmodozónak, idealistának, valóságtól

elrugaskodottnak tartjuk. Olyannak, aki képtelen fölfogni, hogy ebben a világban kell élnünk.

A testvérek megértik, hogy József az, aki a halálfélelmet és a halálvágyat elvette tőlük. József felfedi kilétét és bemutatkozik. Ezt olvassuk: „*Én vagyok József, a testvéretek, akit eladtatok Egyiptomba. Ne féljete és ne is szörnyülködjete azon, hogy eladtatok engem ebbe az országba! Hiszen a ti megmentésetekre küldött engem Isten előttetek, Egyiptomba.*” (Ter 45, 4–5)

„*A ti megmentésetekre küldött engem Isten előttetek, Egyiptomba.*” Hiszed ezt akkor, amikor találkozol a szenvedéssel vagy a körülötted szenvedőkkel? Fölismered bennük Krisztust? Őket küldte Isten a te megmentésedért. És téged is a szenvedések között küld mások megmentéséért.

Amikor József felfedi a kilétét, mentes minden szemrehányástól és minden előítélettől. A szeretetével segíti testvéreit, hogy túllépjenek a halálfélelmükön. Mindez őszinte bűnbánatot eredményez, és megváltást is, mert megszabadulnak, új életet kapnak. József találkozik atyjával. A gyűlöletből, féltékenységtől szétzilált család termékenyvé válik egy új valóságban. József és apja békében hálnak meg, mert József szenvedése és együttlésének által új élet született. Nagyobbra tartotta a hit valóságát a tapasztalatnál, annál, amit átélt. Ezáltal egy törzs, egy család megszabadul a kényszertől és a félelemtől.

Az egyházatyák szerint József és testvérei Jézusnak és tanítványainak az előképei. Jézus szenvedése és együttlésének által új életet kaphattunk. Megszabadulhattunk a halálvágy és a halálfélelem kényszerétől, attól, hogy mások fölött uralkodjunk, vagy pedig túlbiztosítsuk az életünket.

József története a mi üdvösségtörténetünknek is előképe, hiszen Krisztusban élünk, a föltámadt Krisztusnak vagyunk élő, eleven tagjai, s ami számára előkép volt az Ószövetségben, az rólunk is ugyanúgy szól. Történetük a megváltás és a bűntől való szabadulás története. Egy ember szenvedése szolgál a többiek megmentésére. Apja halála után József és testvérei visszatérnek Izraelbe, az Ígéret földjére.

Hol kapcsolódik mindez a mi hétköznapijainkhoz? Az egyéni szenvedést Isten átalakítja a mások szenvedésében való együttérzéssé, irgalommá, ezáltal életet, új életet hoz számukra. Amikor hiszel Isten jelenében és jelenlétében itt és most, a szenvedéseid közepette is, akkor nem félsz, nem rettegsz, nem válsz reménytelenné, hanem él benned a bizalom és a remény, sőt még a hála is. Hála afölött, hogy Isten jelen van. Nem azért szenvedsz, mert Isten elhagyott, hanem a szenvedésed alkalom arra, hogy Isten megdicsőüljön a te életedben. Miként a vakon született esetében, amikor megkérdezik: „*»Mester, ki vétkezett, ez vagy a szülei, hogy vakon született?«* »*Sem ez nem vétkezett, felelte Jézus, sem a szülei, hanem inkább Isten művének kell nyilvánulnia rajta.*»” (Jn 9,2–3) Lázár történetében: „*Atyám, hálat adok neked*” (Jn 11,41) – imádkozza Jézus, mert megdicsőül az Isten Lázár halála és föltámadása által. Jézus számára a halál is, a betegség is lehetőség, alkalom arra, hogy Isten megdicsőüljön.

A szenvedésünk és az együttlésünk ugyanerről szól. Viszont ha ezeket elválasztjuk a haláltól és a föltámadástól, Isten jelenétől és jelenlététől itt és most, vagyis az Isten országától, akkor a szenvedésünk vagy az, hogy együtt szenvedünk másokkal, könnyen nagyképűséggé vagy önsajnálattá változik. Ertelünk annak a dicsőségével, hogy mennyire tudunk szenvedni másokért. Ertelünk annak dicsőségével, hogy milyen áldozatokat hozunk a többiekért. És látván tetteinket az emberek, nem dicsőítik az Atyát, hanem minket sztarolnak, tartanak nagyra. Karikatúra leszünk. Az evangéliumot tesszük nevetségessé, mert nem Istent dicsőítjük meg, hanem saját magunkat.

A másik lehetőség az önsajnálát. Nem hiszszük, hogy maga a Szeretet Isten van jelen bennünk, és mindent megteszünk, hogy sajnáljanak minket. Kiprovokáljuk mások sajnálatát, hogy velünk foglalkozzanak, hogy mi legyünk a fontosak számukra.

Nagyon nyomasztó, amikor szenvedésünkkel mások fölé helyezzük magunkat. Vagy amikor nagyon együtt akarunk érezni a másikkal, amikor mindenáron segíteni akarunk, ő pedig csak azt várja, hogy hagyjuk békén, hogy hadd legyen egy kicsit egyedül Istennel. De mi mindenképpen segíteni akarunk, mert meg akarjuk mutatni, hogy milyen jó keresztények vagyunk. Ezzel igazán senkinek sem lehetünk segítségére. Ez jámbor változata a halálfélelemben és a halálvágyban való maradásnak, mert a másikat nem megmentjük a félelemtől, a halálfélelemtől, hanem benne tartjuk abban.

Csak Jézus szenvedéséhez kapcsolódva tudunk együtt szenvedni nagyképűség és szentimentalizmus nélkül. Csak ha Jézus halálának és föltámadásának tudatosítása van a középpontban, akkor remélhetjük, hogy másokat is a feltámadáshoz segítünk, hogy ők is el merjék hinni Isten jelenét, jelenlétét, az ő örök életét és üdvösségét, itt és most, és ne féljenek.

Az együtt-szenvedésnél figyelni kell arra, hogy a másik bűn miatti szenvedését ne vegyük magunkra, mondván, ezzel megmentjük őt. Azaz ne kérjük Istentől, hogy tegye ránk a másik bűn miatti szenvedését. A szenvedés ilyen átvétele felesleges a keresztény számára, mert Jézus már minden bűnt és szenvedést magára vett. Nekünk ezeket nem kell magunkra vennünk, mert mi magunk dicsőülhetünk meg vagy bukhatunk el benne.

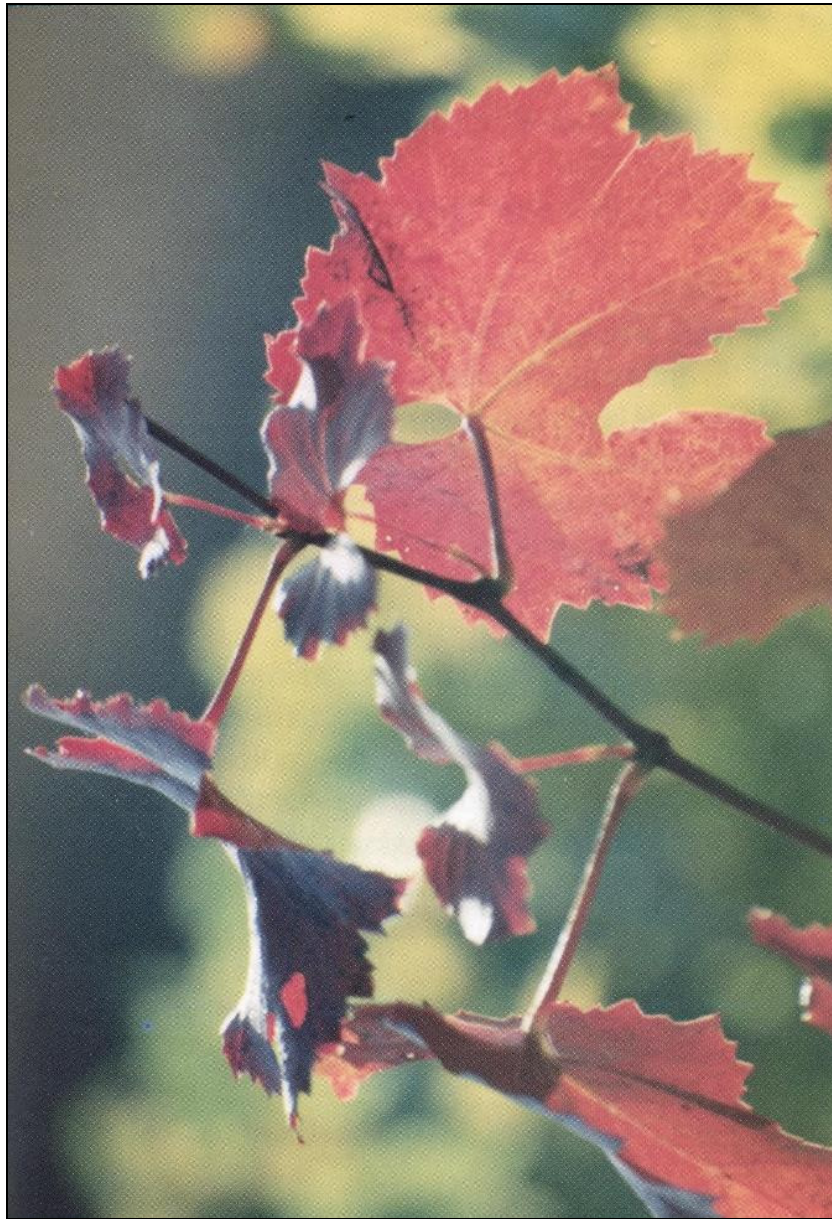
Ez nem az az együtt-szenvedés, amiről Pál apostol beszélt. Ez könnyen önszuggesztióvá vagy pszichoszomatikus betegséggé válhat, amiben elmehetünk egészen a stigmatizációig, amikor annyira együtt akarunk szenvedni, hogy még a sebek is, a sebhelyek is megjelennek rajtunk. Az ilyenek gyakran kerülnek a csodálat középpontjába, és nem Isten dicsőül meg, hanem a stigmatizált. Ezt el kell kerülni.

A megváltó szenvedés és az együtt-szenvedés mást jelent. Ilyet soha senki nem keres magának, ezt az Isten kéri tőlünk, és akkor adja, amikor a testvéreinknek, Krisztus teste tagjainak erre szükségük van. Az Istentől kapott megváltó szenvedést és együtt-szenvedést a gyümölcsei által lehet megismerni. Akik ezt felvállalják, azok szolgálatnak élnek meg még a szenvedést is, és közben folyamatosan segítenek másokon. Nem extázist, hanem békét sugároznak, belső ragyogásuk van. Mivel nem ők vannak a középpontban, amikor látják őket az emberek, amikor találkoznak velük, akkor Istent dicsőítik, és hinni kezdenek.

József nem akart bosszút állni, nem élt vissza a hatalmával, sőt elárasztotta a testvéreit élelemmel, hogy megmentse őket. Gondoskodott az életükről Egyiptomban. Jézus sem vesztette el a türelmét, amikor látta a tizenkét apostol halálfélelmét és halálvágyát, sőt, őket küldte hirdetni a feltámadás örömhírét.

Mi is ezt a küldetést kaptuk. Aki hisz, aki kész arra, hogy ebben az új valóságban éljen, az már teljesítheti ezt a küldetést. Minden halálfélelemnél és halálvágnál erősebb Jézus szeretete irántunk és Jézus bizalma bennünk. Ő szeret minket, bízik bennünk, és ránk bízva az örömhír hirdetését, hogy mi legyünk a feltámadás és az örök élet tanúi itt és most. Arra kér, hogy mi legyünk minden szenvedésünk, korlátoltságunk, gyengeségünk, minden bűnösségünk ellenére Isten jelenének, jelenlétének, az üdvösségnek a tanúi itt és most, ahova állított minket.

3. Az Isten országa itt és most, ma

„Nem József fia ez?” (Lk 4,22)

„Áldalak Téged, Atyám, első ajándékosért, a Szentlélekért, aki beteljesíti Krisztus művét a világban, és mindent megszentel. Hálát adok Isten országáért, mely Jézus jelenléte által megvalósul bennünk is. Vezess tovább minket Szent Lelked világosságával! Ámen.”

* * *

Isten országa nem földrajzi terület. Jézus Krisztusban érkezett el, bennünk létező valóság, általa valósult meg, Jézus Krisztus pedig jelen van bennünk. A legegyszerűbben így fogalmazhatnám meg: Isten országa egyenlő Isten jelenével, jelenlétével a szívünkben.

Amikor ezt hittel befogadom, amikor hálával ünneplem, akkor láthatóvá válik az, amit Szent Pál apostolnál olvashatunk: *„Isten országa... megigazultság, béke és öröm a*

Szentlélekben.” (Róm 14,17) Ennek forrása Isten jelene, Isten jelenléte itt és most, bennünk. Ha hiszel ebben a jelenlétben, akkor ezek a gyümölcsök, a béke és az öröm, megjelennek az életedben. Amikor megfedkezzel Isten jelenéről, jelenlétéről, akkor éppen az ellenkező gyümölcsök válnak láthatóvá. Könnyen leszel békétlen vagy szomorú. Jézus Krisztus pedig azt kéri tőlünk a Gondviselésről szóló példabeszéd végén: *„Ti keressétek először Isten országát s annak igazságát, és ezeket is mind megkapjátok.”* (Mt 6,33)

Életünkben a hangsúly nem az Isten országán van, hanem a szükségleteinken. Mi egyfolytában ezeket keressük, és így szeretnénk egy kis Isten országát. Csak a világ által keresett dolgok bővületében engedjük meg, hogy Isten jelen legyen az életünkben, kapcsolatainkban. Az evangélium megfordítja a sorrendet: Isten jelen van az életünkben, jelen van a kapcsolatainkban, és arra kér, hogy ennek fényében, ennek erejében foglalkozzunk mindazzal, ami az életünk 99%-át leköti, amit az ég madarai vagy a mezők liliumai példabeszédében Jézus elmond nekünk. A kérdés itt is az: Elhisszük-e, hogy elérkezett az Isten országa, Isten jelenléte és jelene itt és most? Merjük-e mindazt, amit átélünk vagy azt, ahogyan átéljük, ennek fényében nézni?

Amikor a válaszunk igen, akkor új értelmezést kap minden, és a legnehezebb dolgokból is fölfakadhat a derű, az öröm és a béke. Ilyenkor azok, akik elhiszik Isten országának jelenlétét, elkezdik azt hálával ünnepelni, annak békéjében, örömeiben és igazságában nézik a dolgokat. Azoknak, akik nem hiszik, nyomasztóvá, teherré, elviselhetetlenné válik az élet, és mindent kitalálnak, hogy kibírják. Pedig: *„Ő kiragadott minket a sötétség hatalmából, s áthelyezett szeretett Fia országába.”* (Kol 1,13) Ezt ajándékba kaptuk Jézus Krisztustól. *„Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem. Amennyiben most testben élek, Isten Fiának hitében élek, aki szeretett engem, s önmagát adta értem.”* (Gal 2,20) Ezt nem csak Szent Pál apostol vagy a szentek mondhatták el. Bárki közülünk életre válthatja ezt az igét és örömhírét. *„Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem.”* Ha őáltala, övele és őbenne éljük át a hétköznapjainkat, magányunkat, egyedüllétünket, szenvedésünket, kudarcainkat, sikereinket és örömeinket, akkor minden megváltozik.

„Amennyiben most testben élek, Isten Fiának hitében élek, aki szeretett engem, s önmagát adta értem.” Amíg testben élünk és nem a szemlélésben, keresnünk kell az Isten országát. Ez a legnagyobb kincs, amiért mindent odaadott a példabeszédbeli kereskedő, miután megtalálta.

Miért nem a legnagyobbat keressük, amikor szentmisére jövünk, amikor szentgyónáshoz járulunk, amikor kezünkbe vesszük az Isten igéjét? Miért érzük be a kevesebbrel: lelki vigasszal, megnyugvással, öniszolással, tanácsokkal? Amikor szentségekhez járulunk, akkor is Isten országának és az örök életnek az ajándékában fürdünk és újulunk meg. Miért nem ezt keressük? Miért „csak” a lelki békét? Miért csak azt, hogy most már ne nyomja a lelkiismeretünket az a néhány bűn, amit elkövettünk?

Ha az Isten Fiába vetett hitünk – egy övele ápoló élő és személyes kapcsolat – révén közelítünk a dolgainkhoz, akkor mindig figyelembe kell vennünk, hogy mit akar a MÁSIK. Ha csak arra figyelünk, hogy mi mit várunk tőle, akkor ugyanúgy nem értjük Krisztust, mint ahogyan a tanítványok sem értették. *„Uram, tehát mostanában állítod helyre Izrael országát?”* (ApCsel 1,6) – kérdezik közvetlenül a mennybemenetel előtt, pedig erről ő soha egy szót sem szólt. Három éven keresztül Isten országáról beszélt, és ők mégis félreértették. Ahhoz, hogy befogadhassuk azt az ajándékot, amit Isten készített nekünk – az Isten országát, az Ő jelenlétét és jelenét itt és most –, ahhoz nemcsak arra kell figyelnünk, amit mi szeretnénk, hanem arra is, amit Ő vár tőlünk, vagy amit Ő akar nekünk ajándékolni.

Az előző fejezetben József történetéről elmélkedtem. József Izrael fia az Ószövetségben, akit megvetettek az álmai miatt. Belőle hiányzott az, amit a testvérei valóságérzéknek neveztek, mert többre értékelte Isten világát, a természetfölötti valóságot a tapasztalatnál. Nemcsak ezért gyűlölték, hanem azért is, mert az apja jobban szerette, mint őket. Józsefnek egy másfajta valósággal volt kapcsolata, ezért el akarták pusztítani azt, aki később

megmentette őket. Hogyan tudta megmenteni őket? A valóság új dimenziójával, amit ők nem ismertek. Jámbor zsidók voltak, de Isten irgalma nem volt valóság számukra.

Ugyanezt elmondhatjuk magunkról is. Jámbor keresztények vagyunk, és tisztességesen, becsületesen gyakoroljuk vallásunkat. Mégis Isten irgalma, Isten valósága, például az, hogy „*ő kiragadott minket a sötétség hatalmából, s áthelyezett szeretett Fia országába*” (Kol 1.13) vagy „*élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem*” (Gal 2,20), idegen és a hétköznapjainktól távol van. Minden vonatkozásunkat, minden dolgunkat úgy kellene megélnünk, hogy ez már megtörtént, Krisztus elvégezte bennünk. Isten irgalma azonban rejtve maradt előttünk. Pedig ebből a valóságból fakad az örök élet, amit itt és most kapunk. Jézus születésével ez az örök élet emberi testet öltött, kézzelfogható és látható lett. Mi viszont ezt azonosítottuk a halál utáni életünkkel. Pedig az örök élet itt és most Krisztusban valóság számunkra. A keresztség pillanatában be lettünk kapcsolva ebbe a titokba. Ingyen, ajándékként. Ezt már csak ki kell bontani a jelenben, hit által és hitből fakadó szeretetcselekedeteink által.

A valóság az, hogy Jézus Krisztus magára vette emberi természetünket és élethelyzeteinket. Ezt olvassuk: „*Én őbennük, te énbennem*” (Jn 17,23). Minden dolgunkat magára vette az Isten. A megtestesülés nemcsak egy történelmi eseményt jelent, – hogy Isten Fia kétezer évvel ezelőtt egy zsidó fiúban megjelent közöttünk, felnőtt, vándorprédikátor lett, üldözték, megölték, meghalt és föltámadt –, hanem azt is, hogy a megtestesülés folytatódik. A keresztség által Krisztus Testének, az Egyháznak lettünk tagjai, s ő jelenvalóvá tette magát bennünk. Magára vette emberi viszonyulásainkat, vonatkozásainkat, emberi valóságunkat.

Velünk akarja járni az utat, hogy megdicsőítse bennünk a mennyei Atyát. Magára vette emberi természetünket, hogy szeretni tudjuk a valóságot. Ha a tényekből és a tapasztalatból indulunk ki, akkor azt mondjuk, hogy a valóság hátborzongató és nem szerethető. Ha a hitből indulunk ki, abból, hogy Krisztus ezt a valóságot szereti, és szeretetből magára vette, akkor fölismerjük, hogy ez szerethető, elfogadható és befogadható. Akkor megértjük, hogy nem egy másik helyzeten, egy másik valóságon, hanem az itt és a most nekünk ajándékozott valóságon keresztül akar megdicsőülni az Isten.

Jézus nem álmodik Isten szeretetéről, mint az ószövetségi József. Őt nem betöltötte az Atya szeretete, hanem ő maga Isten szeretete emberi alakban. Teljesen Isten és teljesen ember. Ez az ő abszolút egyedisége. Isten szeretetét közvetíti az emberek felé egészen emberi módon. Alkalmazkodik hozzánk és kiszolgáltatja magát nekünk. Táplálékká, eledellé teszi önmagát, hogy így egyesüljön azokkal, akiket szeret. Így mutatja meg szeretetét, jelenét és jelenlétét túlaradóan és kézzelfoghatóan kétezer évvel a Krisztus-esemény után, itt és most, neked és nekem.

Ahogy annak idején alkalmazkodott Péterhez és a többiekhez, ugyanúgy hajlandó alkalmazkodni hozzád is az Isten. Amikor a Feltámadott találkozik Péterrel, aki esküvel háromszor is megtagadta őt, háromszor kérdezi meg tőle: „*Simon, János fia, szeretsz engem?*” (Jn 21,16) Az első két kérdésnél az evangéliumban Jézus az agapé szót használja, azaz azt kérdezi, hogy szeretsz-e engem isteni szeretettel, ahogy én szeretlek téged. Péter mind a kétszer a filia szóval válaszol, azaz szereti, de emberi módon, ahogyan ő tud szeretni. Jézus harmadik kérdése már így szól: „*Péter, szeretsz-e engem emberi módon?*” Péter válasza ismét igen. Isten Fia alkalmazkodik Péter emberségéhez, szeretetének korlátaihoz, és annak ellenére, hogy „csak így” szereti, rábízta a közösségét. „*Legeltesd juhaimat.*” (Jn 21,17) Péter lesz annak a közösségnek a vezetője, amit Jézus alapított.

Jézus Isten szeretetét elsősorban nem azáltal közvetíti, amit tesz, hanem a léte és jelenléte által. Erről könnyen megfélekedünk, mert ezt nehezebb befogadni. Azt, hogy Isten jelen van bennünk, nehezebb elhinni, mint azt, hogy imádkoztunk, és csoda történt. Amikor látjuk, hogy Isten cselekszik, pl. a beteg fölkelt és ujjong, hogy meggyógyult, akkor könnyű hinni. Amikor azonban nem történik semmi rendkívüli, vagy szenvedünk, nehéz elhinni, hogy Isten

van, jelen van. Nagyon nehéz elfogadni, hogy Jézus elsősorban a bennünk való jelenléte által közvetíti Isten irántunk való szeretetét.

Nagyon sokan megbotráncolnak Jézusban, amikor kimondja a kafarnaumi zsinagógában, hogy: „*Bizony, bizony mondom nektek, ha nem eszitek az Emberfia testét és nem isszátok az ő véréét, nem lesz élet bennetek.*” (Jn 6,53) Nem értik, miért kell megenni az Ő testét és meginni az Ő véréét, ezért sokan otthagyják tanítványai közül. Jézus megkérdezi Péteréket: „*Csak nem akartok ti is elmenni?*” (Jn 6,67) Péter válasza: „*Uram, kihez menjünk? Neked örök életet adó igéid vannak.*” (Jn 6,68) Még mielőtt Jézus elmondaná az örök élet kenyeréről szóló tanítását, megkérdezik tanítványai: „*Mit tegyünk, hogy Istennek tetsző dolgot cselekedjünk?*” (Jn 6,28) Jézus nem a zarándoklatok számának vagy a zsinagógában töltött időnek a növelését, még csak nem is a parancsok megtartását vagy jótettek véghezvitelét kéri tőlük, hanem azt mondja: „*Istennek tetsző cselekedet az, hogy higgyetek az ő küldöttjében.*” (Jn 6,29) Hinni, vagyis belépni ebbe a kapcsolatba, ebbe a jelenlétebe – ez az, ami tetszik Istennek. Ez az első, ebből kell fakadnia azután a tetteknek, a szeretetnek, ami nélkül a hitünk halott.

A Szűzanyának is először csak be kellett fogadnia Jézust a testébe, és kilenc hónapon keresztül nem sok mindent tehetett vele. Befogadta az életet, ez először passzív történés volt, csak később, a szülés után kellett aktívan tevékenykednie. Ugyanígy vagyunk az Isten életével. Először hinni kell, befogadni, hogy itt van bennünk, azután ebből a jelenléteből majd tettek születnek. A bennem is **testet** öltött Ige majd **tettet** ölt, cselekedetté válik bennem.

Jézus azt a természetfölötti valóságot közvetíti, ami miatt Józsefet életidegennek tartották a testvérei. Jézus ugyanakkor a megtestesülése által magára veszi a természetes emberi korlátokat. Mivel szeret, magára veszi az emberi lét korlátait, hogy megmutassa: a lét korlátai, sebzettségünk, gyengeségünk és bűnösségünk nem jelentenek mindent. Van új és örök élet öbenné számunkra is. A szenvedés és a halál korlátait is magára veszi bennünk. Ismeri a halálfélelmet is, csak a halálvágyat nem veszi fel.

Miért? Mert Ő az élet Istene. Számára a halál az élethez tartozik. A föltámadás új teremtés kezdete. Ahol Jézus a föltámadást és az örök életet hirdeti, azokon a pontokon nem értik. Taszító, mert a hallgatósága semmihez sem ragaszkodik jobban, mint ahhoz a rabsághoz, hogy az élet halálra szánt élet maradjon. Mi sem engedjük meg Istennek, hogy megváltoztassa a szemléletmódunkat, szétörje szokásainkat. Nem engedjük meg Neki, hogy elmozdítsa az „**igen, de...**” alapállásunkból. Igen, elmondta, hogy „*én vagyok a föltámadás és az élet*” (Jn 11,25), igen, ismerjük a szavait, de mi mégis jobban tudjuk. Mi Mártával együtt tudjuk, hogy Lázár négy napja halott, és ez végleges állapot. Abból már nem lehet visszahozni senkit. Mi ismerjük a világot, ismerjük a teremtett létet, az életet és a halált, és tudunk mindent.

Viszont azért, hogy Ő van itt, és hogy Ő itt van – egészen új élet kezdődik azoknak, akik befogadják. Az Isten valósága, Isten országa, a mennyország jelenléte itt és most. Ezért a halál sem az ember utolsó valósága. Ami utána jön, az természetes következménye az életnek. Minden gyógyítástörténetnek, minden halottfeltámasztásnak a Szentírásban ez a lényege: **korlátok nélküli és rendezett lesz az élet.**

Nem úgy, ahogyan a reklámok hirdetik. Ezek által folyamatosan el akarják hitetni velünk, hogy határtalan és korlátlan az élet: bármeddig elmehetünk, bármit megcsinálhatunk, bármit megvalósíthatunk a technika, a pénz, a hatalom segítségével. De ennek az ára a szabadság elvesztése. Minden ponton ellenőrizhetővé, manipulálhatóvá válunk. Minél jobban megigéz a technika vívmánya azzal, hogy általa határtalan és korlátlan lesz az életünk, annál több ponton kerülünk rabságba, annál több területen kényszerít arra, hogy azt és úgy csináljuk, ahogyan diktálja.

Jézus bebizonyította, hogy nem a halálé az utolsó szó, hanem az életé. Halálával és föltámadásával, jelenével és jelenlétevel valóban határok nélküli, korlátok nélküli, örök életet

hozott. De ezzel nem igazán tudunk mit kezdeni. A másik mérhető, kézzelfogható, ezt pedig hinni kell, és ez sokkal nehezebb.

Ezért inkább maradunk a szokásainknál. A csodák sem változtatnak semmit a halálfélelem és a halálvágy fogságán. Sokan zarándokolnak azokra a helyekre, ahol csodákról, rendkívüli eseményekről, Isten hatalmának a megnyilvánulásáról hallanak, de amikor hazajönnek, újra a szokásaik rabságában, a halálfélelem és a halálvágy rabságában maradnak. Hatalmas élményt éltek át, csodálatos dolgokat láttak, de csak kevesen engedték meg Istennek, hogy itt és most véglegesen széttörje a halál fogságát életükön. A hétköznapiakban minden megy tovább...

Maguk a tanítványok sem jelentettek kivételt ez alól. A fiatal Egyház történetében csak a Szentlélek kiáradása hozott igazi változást, ez szabadította meg őket a halál bilincseitől. Tudni kell, hogy az evangéliumok nem riportok, nem hangfelvételek, hanem beszámolók arról, ami lejátszódott a Jézus-eseményhez kapcsolódóan. Először szájhagyomány útján terjedtek, egymásnak tovább mondták, azután lejegyezték néhány dolgot, utána különböző csoportok szerkesztették az evangéliumokat és az Újszövetség könyveit. Közben generációk változtak. A János-evangélium megírásáig körülbelül 100 év telt el a Jézus-eseménytől, az evangéliumban körülbelül kilenc idősíkot különböztetnek meg a tudósok.

A Jézus-esemény és annak leírása között ott van a Szentlélek kiáradása. Akik leírták az evangéliumokat, azok az embereket a vallásos elképzeléseikből akarták fölrázni. Ki akarták nyitni a szemüket arra az újdonságra, amit Jézus hozott közénk az ő személyében. Hívők írták hívőknek a hitük megerősítésére és megújítására. Egészen tudatosan szerkesztették az evangéliumokat, úgy, ahogyan ezt Jézus földi életében nem tehették, azaz az Isten Fia halálának és föltámadásának a fényében. Ezért minden gyógyítási és feltámasztási történet előképe Jézus halálának és föltámadásának. Ezeket keresztül akarnak Jézus és az evangélisták megszabadítani bennünket a halálfélelemtől, a halálvágytól, azaz a mi örökös „igen, de...” alapállásunktól.

Lukács evangéliumában látszik legjobban mindez, mert ott van a legtöbb gyógyítástörténet. Nála Jézus mint a betegek és a szegények üdvözítője van jelen. Lukács a gyógyítási történetekben azt hangsúlyozza, hogy ahol az üdvösség jelen van, ott a halálnak többé nincsen helye. Az örök élet valósága sokkal nagyobb, mint a halál valósága.

A kérdés: hiszed-e ezt itt és most, ma? Hiszed-e, hogy az örök élet, az üdvösség valósága sokkal nagyobb a halál valóságánál, annál, amit a körülöttünk élők hirdetnek, vagy a környezetünk, a kultúránk, a technikánk közvetít?

Lukácsnál a körülállók mindig tanúi a gyógyításnak. Tele vannak csodálkozással, ha meggyógyul valaki, de vakok maradnak aziránt, amit Jézus ezzel mondani akar. A gyógyítás jelértéke, mint a halál legyőzése, a körülállók számára rejtve marad. Szokásaik és halálfélelmeik miatt vakok Jézus valóságára. Jézus első fellépésétől a názáreti zsinagógában egészen a szenvedéséig és a mennybemeneteléig semmi sem változik.

A tanítványok utolsó kérdése Jézushoz: „*Uram, tehát mostanában állítod helyre Izrael országát?*” (ApCsel 1,6) – azaz: „Mi lesz az országgal, mi lesz velünk?” Még Péter is – aki a szikla, akire az Egyházat építi – végig a földi országért és önmagáért aggódik, semmit sem ért Isten örök országából. Amikor Jézust elfogják, háromszor tagadja meg. Jézus egész földi életére igaz, amit a názáreti zsinagógában mond: „*Sehol sincs a prófétának kevesebb becsülete, mint a saját hazájában.*” (Lk 4,24)

Szeretetből emberré lett az Isten, de nem értik ezt a szeretetet. Ha ember, akkor hozzájuk hasonló, azaz tudják, hogyan kell viszonyulni hozzá. Kivetítik rá a saját véleményüket.

Nézzük, mi történt a názáreti zsinagógában Jézus Krisztus nyilvános működésének kezdetén!

„*Jézus szokása szerint bement szombatn a zsinagógába és olvasásra jelentkezett. Izajás könyvét adták neki. Kinyitotta a könyvet és éppen arra a helyre talált, ahol ez van írva: »Az*

Úr lelke rajtam: ő kent föl engem, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek, ő küldött engem, hogy meggyógyítsam a megtört szívűeket, szabadulást hirdessek a raboknak, és a vakoknak megvilágosodást, hogy felszabadítsam az elnyomottakat, hirdessem az Úr kegyelmének esztendejét, és bosszújának napját.» Azután összetekerte az Írást, visszaadta a szolgának és leült. A zsinagógában minden szem részegeződött. Akkor megszólalt: »Ma beteljesedett az Írás, amit az imént hallottatok.«” (Lk 4,16–21)

Semmi sem volt normálisabb dolog, mint ezt a szöveget hirdetni a názáreti zsinagógában. A szokatlan a magyarázat volt. Ezt mondja Jézus: „*Ma beteljesedett az Írás, amit az imént hallottatok.*” Mindenre fel voltak készülve, de a valóságnak erre a formájára, hogy itt és most, ma beteljesedik az Írás, erre nem voltak felkészülve. Pedig hallottak már újra és újra a Messiásról. Azt is tudták, hogy ha eljön, megváltozik az emberek élete. De hogy valaki olyan által történjen, akit ismernek gyerekkorától, és éppen ők, itt és most szabaduljanak meg, változtassák meg a látásmódjukat és az életüket, erről szó sem lehet. Ez meghaladta a képzelőerejüket, ez villámcsapásként hatott, mert ettől az egész addigi jámborságuk összedőlt.

Annyira új volt a gondolat, hogy mindez a jelenben és nem a jövőben fog megtörténni. Ha Jézus azt mondta volna, hogy „be fog teljesedni az Írás, amit az imént hallottatok”, akkor mindenki nyugodt maradt volna. De hogy itt és most, ma „*beteljesedett az Írás*”, ez túl erős.

Érdemes lenne ebből a szempontból megvizsgálni a mi vallásos szokásainkat, a Szentírás-olvasásunkat, imaéletünket, szentmisén való részvételünket, szentségekhez járulásunkat vagy lelkigyakorlatainkat. Isten örök jelene és jelenléte itt van közöttünk. Ma, itt és most akar beteljesedni az Írás. Minden misén, minden gyónásban, minden Szentírás-olvasásban. Ha kitoljuk a jövőbe, semmi nem fog változni. Ha halogatjuk, ha odébb tesszük, ha azt mondjuk: igen, majd Jézus segíteni fog nekünk, akkor nem történik semmi. Ő az örök jelen. Nem a múlt és nem a jövő. Itt és most akar teljesen belépni az életünkbe.

Erről viszont sem a názáretiéknél, sem nálunk szó sem lehet. Amint ők, mi is megmaradunk a szokásainknál, a halálfélelmünkénél. Misére járunk, gyónunk, Szentírást is olvasunk, imádkozunk, csak ne történjen meg semmi abból itt és most, amit kinyilatkoztatott az Isten, mert akkor meg kell változnunk, meg kell változtatnunk a szemléletmódunkat. Akkor mostantól nem viselkedhetnénk úgy, ahogy szoktunk. Többé nem nézhetnénk úgy a világot és az embereket, nem panaszkodhatnánk és jajgathatnánk, nem ítélezhetnénk. Többé nem lenne jogunk mindarra, amit eddig olyan nyugodtan és könnyen elkövettünk, magunkat fölmentve.

Annyira új gondolat volt, hogy először villámcsapásként érte a názáretieket is, hogy mindez a jelenben történik és nem a jövőben.

„*Mindnyájan igazat adtak neki, és csodálkoztak a magasztos igéken, amik ajkáról elhangzottak.*” (Lk 4,22) Az első reagálásuk az volt, hogy ez gyönyörű, ez fantasztikus. Elhalmozzák tetszésükkel, csodálatukkal. Ez a mi emberünk. De Jézus tudja, hogy semmit nem fogtak föl abból, amit ő most elmondott. Végül valaki ki is mondja. Miután mindannyian igazat adtak, és csodálkoztak a magasztos igéken, amelyek ajkáról fakadtak, ezt olvassuk: „*Nem József fia ez?*” (Lk 4,22b) Kijózanító a valóság. Mi tudjuk, ki ez. Ha József fia, akkor nem kell megtenni, amit mondott, akkor nem történt semmi. Akkor minden rendben van, őt ismerjük, vele bújócskázunk. Ne játssza meg magát előttünk! Ismerjük és tudunk róla mindent, ő József fia.

Ez az önvédelem gyakran működik a mi vallásosságunkban is. Elhangzik az Ige, az igemagyarázat, és legtöbbször nem az Igére figyelünk, hanem arra, aki mondja. Akiről tudjuk, hogy kicsoda. Nem kell megtenni, amit mond, hiszen ismerjük, ez a mi papunk. Ismerjük a gyengéit, a szokásait, ismerjük a hóbortjait, hallottunk egy-két pletykát róla. Nem kötelező megtenni, amit mond. Ez a mi emberünk, és pontosan tudjuk, hogy nem is kell várni semmit az igehirdetésétől sem. Vagy ha szeretjük, és szépen beszél, akkor sztárt csinálunk

belőle. „Fantasztikus! Gyertek, mert ő fog prédikálni!” S mindenki megy és hallgatja. Csak ne kelljen semmin változtatni! Ugyanazt tesszük, amit a názáretiek. Csodáljuk, hogy milyen magasztos beszédet mond, vagy kisajátítjuk. Ez a mi emberünk, tudjuk, hogy ki ő. A lényeg ugyanaz: ne kelljen itt és most megtérnünk, megváltoztatnunk az életünket. Mert ha tudjuk, hogy ki mondja, akkor már nem kötelező ránk az, amit mond.

Vajon nem ez van az információéhségünk mögött? Mindenki mindent tudni akar a papokról. Ezer információ kering róluk, és sokan büszkék arra, hogy a legjobbat, a legfrissebbet tudják, és adják is tovább azonnal. Ezt úgy hívják, hogy pletyka, amivel csak a küldetésük lényegét fedik el. Mert akármit hallottunk róla, az a pap vagy püspök, aki éppen a misét bemutatja, in persona Christi, alter Christus. Vagyis Krisztus személyében áll az oltárnál, és Krisztust testesíti meg. Persze mi tudjuk, hogy milyenek a papjaink. Nem Krisztusra figyelünk, és nem Krisztussal találkozunk, hanem azokkal az információkkal, amelyeket hallottunk, szorgalmasan gyűjtöttünk, és továbbadtunk, szájról szájra. Sokkal buzgóbban, mint az Igét, sokkal buzgóbban, mint az örömhírt.

Ettől kezdve nyugodtan mehetünk misére, nem fog megérinteni semmi, védve vagyunk. Mivel mi pontosan tudjuk, hogy milyenek, nem kell megtenni, amit hirdetnek, nem kell megtérnünk, megváltoztatnunk a szemléletünket. Megvédjük magunkat az evangélium erejétől azzal, hogy azokról, akik hirdetik, mindig mindent tudni akarunk, és másokkal tudatni. Jézus sem tud csodát tenni a názáretiek között, mert senki sem hajlandó elfogadni küldetése lényegét, azt, hogy ő az Isten Fia.

Mivel folytatja Jézus? „*Bizonyára ezt a közmondást fogjátok nekem szegezni: orvos, gyógyítsd önmagadat! Tedd idehaza is azt, amit hallomásunk szerint Kafarnaumban tettél.*” (Lk 4,23) Felfedi a gondolkodásmódjukat. Már hallottak róla. Büszkék városuk szülöttjére, és szeretnének Názáretben is olyan dolgokat látni, amilyenek Kafarnaumban történtek, vagyis bizonyítékot akarnak. Bizonyítsa be, hogy ő az, akiről az előbb beszélt. Bizonyítsa be, hogy neki van hatalma mindezt megtenni. De Jézus közöttük nem tud csodát tenni, mert senki sem hajlandó a küldetése lényegét elfogadni, azt, hogy Ő az Isten Fia, aki megtestesült, és megtestesíti Isten országát itt a földön.

Pedig a gyógyulások ezt az örömhírt hirdetik. De pont ezt nem fogadják el a názáretiek. Ők tudják, hogy kicsoda Jézus, ismerik, mert ő „*József fia*”. Gyógyítók százával voltak Izraelben. Tegyen csodát, vagy menjen el! Ha megteszi, akkor dicsőséget hoz a városukra. Abból, hogy Jézus a haláltól is megmentse őket, abból ők nem kérnek. Ezért folytatja így: „*Bizony, mondom nektek, sehol sincs a prófétának kevesebb becsülete, mint a saját hazájában.*” (Lk 4,24)

Ezzel kinyilatkoztatta, hogy Ő Isten küldöttje. De saját városában még azokat a jeleket sem tudta megmutatni, melyekkel mint próféta rendelkezik, mert „ismerték őt, és tudták”, hogy kicsoda. Ezért Jézus egyértelműen szembesíti őket ítéletükkel és előítéletükkel, aminek ők nem örülnek. Két példát hoz Izrael történetéből. „*Igaz, amit mondok nektek: sok özvegy élt Izraelben Illés napjaiban, amikor három évre és hat hónapra bezárult az ég, úgyszólván nagy éhínség támadt az egész földön. Azok közül egyhez sem volt küldetése Illésnek, csak egy özvegyasszonyhoz a Szidon-földi Száreptába. Leprás is sok élt Izraelben Elizeus próféta idejében. De azok közül sem tisztult meg más, csak a szíriai Naamán.*” (Lk 4,25–27)

Illés próféta egy pogány özvegyhez megy el, aki csodával menekül meg az éhhaláltól. Az özvegy elhiszi, hogy Izrael Istenének semmi sem lehetetlen. Illés megszabadítja a halálfélelemtől és a halálvágytól, mert még a halott fiát is föltámasztja ennek az öregasszonynak. Legyőzi a halált, mert Isten hatalmat adott neki. Ez a pogány asszony képes volt a szokásai hatalmán túllépni a szívében. Amire mi alig-alig vagy egyáltalán nem vagyunk képesek. Belátta, hogy nem a halálé az utolsó szó, és elfogadta az életet. Hajlandó volt ezt az életet nagyobbra tartani, mint a szokásait, az ítéleteit vagy az előítéleteit.

Elizeus a másik példa. A pogány és leprás Naamán Izrael királyához jön gyógyulást keresni. Ő nem tud segíteni rajta, aztán valaki megmondja, hogy itt van a próféta, Elizeus, majd ő segít. Amit a király nem tudott megtenni, az a próféta imája által valósággá lett, mert Elizeus hitt Isten hatalmában, és bízott egy pogány hitében. A szíriai Naamán pogány volt. És Naamán is hitt abban, hogy meggyógyulhat.

Ez a két példa nagyon sok volt a jámbor zsidó názáretieknek. Józsefnek a testvérei az életére törtek mivel megmutatta álmaival az utat. Ugyanúgy Jézusnak is meg kell halnia, mivel megmutatta, mennyire rabjai a názáretiek a halálfélelmüknek és halálvágyuknak. Nem akarják Isten örömhírét itt és most, ma elfogadni. Mert akkor megtörtene a halál hatalma, és átmennének az életre.

Hozzájuk hasonlóan mi sem akarjuk Isten örömhírét magunkra venni itt és most, mert akkor megtörtene fölöttünk a halál hatalma, és átmennénk az életre. Ezért inkább ragaszkodunk az „igen, de...” alapállásunkhoz, a szokásainkhoz.

A názáretiek sem akarták ezt. Jámbor keményszívűségük lelepleződik ezzel a két példával, és ezt nem tűrik. Kitalálnak egy szép halálnemet, ami illeszkedik a tájba. Stílusosan azokról a sziklákról akarják letaszítani Jézust, amelyekkel gyerekkorában barátságban volt. Nem akarják beszennyezni a kezüket, ezért úgy döntenek, hogy egy semmibe vezető ugrással tűnjön el ő is, amint József eltűnt a kútban. Ezt olvassuk: „*Ennek hallatára mindnyájan haragra gerjedtek a zsinagógában. Fölugráltak és kiűzték a városból. Fölvitték a hegy tetejére, ahol a városuk épült, hogy onnan letaszítsák.*” (Lk 4,28–29)

Bennük, akik ámulva hallgatták a szavait és csodálták, megváltozott minden egyetlenegy megjegyzésre: „*Nem József fia ez?*” A két példa szembesítette őket hitetlenségükkel, halálos szokásaikkal, ezért akarják megölni, eltüntetni azt, aki életet hoz nekik. Szeretnék ártatlanságban megmosni a kezüket, mint később Pilátus. Nem engedik a halálhoz kötődő szokásaikat megzavarni Jézus által.

Úgy gondolom, ez az egyik oka annak, hogy nemcsak a média, hanem maguk a keresztények is kritizálják, vádolják, támadják, megpletykálják az örömhírt hirdetőket, és azokat, akik megpróbálják megélni az Igét közöttük. Legyen az bárki: püspök, pap vagy családos ember.

Ha megpróbálják hirdetni szóval és tettel az örömhírt, akkor nem engedjük a halál hatalmához ragaszkodó szokásainkat megtörni, és azonnal kikezdjük őket. Kipletykáljuk, megítéljük, kritizáljuk, vádoljuk. Minden információt begyűjtünk, mindent tudunk róluk és ezzel „nem lehet próféta köztünk senki sem”. Megzavarná az életünket. Akkor át kellene formálni a szemléletmódunkat. Ehelyett ugyanazt tesszük velük, mint a názáretiek Jézussal. Halottnak nyilvánítjuk őket az ítéletünkkel. Mert nem azt és nem úgy teszik, nem azt mondják, ahogyan mi azt szeretnénk. Nagyon egyszerűen, tiszta kézzel, de beszennyezett szívvel elintézzük az örömhírt élőket és hirdetőket.

„*Ő azonban áthaladt közöttük és elment.*” (Lk 4,30) Jézus halála lehetetlen. A zsidók mindennel számoltak, amikor Júdás átadta őt nekik, csak azzal nem, hogy föltámad. A halált meg nem történtté tenni a mi életünkben is csak Jézus tudja.

Mivel a keresztségünk óta „élünk ugyan, de már nem mi, hanem Krisztus él bennünk”, a mi halálunk is lehetetlen. Velünk szemben is tehetetlen a halál. Ezzel számolnunk kellene, és úgy kellene élnünk. Persze húsvét hajnalán is azonnal elindult a pletyka, mert az üres sír valóságával nem lepleződhetnek le. De az örök élet valóságát nem lehet eltörölni.

Mit mond az angyal, amikor jönnek az üres sírhoz húsvét hajnalán? „*Mit keresitek az élőket a holtak közt? Nincs itt, föltámadt.*” (Lk 24,5–6) A megfeszített és feltámadt Jézus előreküldi tanítványait Galileába, hogy bevezesse őket az örök élet valóságába. Az első közös reggeli, ott, a Genezáreti-tónál az utolsó vacsora folytatása, amelyen Jézus odaadta barátainak az életét. Az utolsó vacsora folytatása minden szentmise, itt és most. Ami Isten jelene, ami Isten jelenléte itt és most, ami számunkra az örök élet.

4. „Én vagyok a föltámadás és az élet” (Jn 11,25)

„Köszönöm, Szentlélek, hogy amikor túlradóan jössz, betöltöd szívünket. Köszönöm, Szentlélek, hogy tovább vezetsz minket Isten szeretetének a titkába. Ámen.”

* * *

„Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy mindaz, aki hisz benne, el ne vesszen, hanem örökké éljen.” (Jn 3,16) Így szeret az Isten: odaadja egyszülött Fiát, hogy aki hisz benne, annak örök élete legyen.

Ugyancsak János evangéliumából tudjuk: „Az örök élet az, hogy ismerjenek téged, egyedül igaz Istent és akit küldtél, Jézus Krisztust.” (Jn 17,3) Megismerni azt jelenti, hogy eggyé válunk, egyesülünk Jézus Krisztussal. Szintén Jézus mondja János evangéliumában:

„Aki eszi az én testemet és issza az én véreimet, bennem marad és én őbenne.” (Jn 6,56) „Aki ezt a kenyeret eszi” – vagyis egyesül vele – „örökké él.” (Jn 6,58) Ez az örök élet, Isten jelene, Isten jelenléte itt és most, bennünk. Ezzel a jelenléttel szemben itt és most a halál tehetetlen!

Ezt nem könnyű elhinni. Sokkal jobb lenne, ha ez az örök élet csak a halál után létezne, mert akkor szabadon vezethetnénk az életünket, és amikor nem jönnek össze a dolgok, nyugodtan mondhatnánk azt, amit ezek után már nem mondhatunk, hogy elhagyott az Isten. Nem Isten hagyott el, csak nem akard felismerni, megérteni és elfogadni a szeretetét.

Ez a jelen, ez a jelenlét, Isten jelenléte, állandó valóság. „Hiszen meghaltatok, és életetek Krisztussal az Istenben van elrejtve.” (Kol 3,3) Ez az ő szeretetének a titka. Ezzel ő stresszmentes életet kínál föl számodra.

De mindez nem csak érted történt. Nem csak azért, hogy biztonságban legyél, hogy jól érezd magad, és elmondhasd: neked már új és örök életed van Krisztusban. Mindezt mások üdvösségéért is tette veled az Isten. Sóvá, világossággá, hegyre épült várossá és kovásszá akar tenni téged. Mindezt azért, hogy rajtad keresztül – aki már örömmel befogadtad ezt az ajándékot, és akinek az életén már láthatóak az Isten országának a gyümölcsei: a béke és az öröm a Szentlélekben – mások is elfogadják ezt az ajándékot. Isten országa nem csak rólad szól. Azért kaptad, hogy másokért élj, és másoknak ajándékozd tovább.

Mikor válik láthatóvá Isten országának a titka az életedben? Akkor, amikor a búzaszem halála elkezdődik, amikor már nem önmagadnak élsz, hanem annak, aki érted meghalt és föltámadt. Amikor elindulsz ennek a kincsnek a birtokában az öнкиüresítés és az alázat útján, akkor kezd láthatóvá válni az életedben Isten országának igazságossága, békéje és öröme. Ha magadnak akarod megtartani, és eltelsz azzal, hogy „de jó, én Isten országának az ajándékát kaptam, bennem él Krisztus”, akkor a búzaszem nem hal el és nem hoz termést.

Miután már betöltötte a szívedet Isten országának öröme, és hittel elfogadtad az örök életet, az üdvösséget itt és most, vagyis Isten jelenében, jelenlétében élsz, azután el kell kezdened másokért élni. Sóvá, kovásszá, világossággá, hegyre épült várossá kell lenned, hogy mások is tudjanak hinni az örömhírben, hogy mások is elhiggyék, hogy mennyire szereti őket az Isten.

Jézus halál fölötti diadala nemcsak saját feltámadásában, hanem Lázár feltámasztásában is látható! A feltámadt Krisztusban pedig Isten országának a jelene, a jelenléte érkezett el itt és most, ma. Nem később, nem jövőre, hanem itt és most, ma. Ő maga a feltámadás és az élet. (Vö.: Jn 11,25) Ezt már Lázár feltámasztásában is a maga teljességében szemlélhetjük.

Lázár története nemcsak az ő test szerinti feltámadásáról szóló tanítás, hanem Jézus föltámadásának és a mi föltámadásunknak is előképe. Jézussal együtt a mi test szerinti feltámadásunkról is szól ez az esemény, hiszen Lázár mi vagyunk. A Szentírás nem riport. Nem jegyzetelték, hanem megszerkesztették az eseményeket. Egészen tudatos, tanító célzattal írták, azért, hogy a hívők a hitükben megerősödjenek és megújuljanak, hogy elhagyják jámbor szokásaikat, hogy a Krisztusba vetett hit erejét és örömét élhessék meg. Hosszú idő telt el, mire Lázár feltámasztásának a történetét leírták a Szentlélek segítségével. Krisztus azért jött, hogy felébressze a hitet Isten irántunk való szeretetében, azért, hogy higgyünk ebben a szeretetben.

Ez a szeretet a meg nem értett szeretet. Nem értjük az Istent, mert abból indulunk ki, ami nekünk, szerintünk, itt és most nagyon fontos. De Isten másképpen szeret. Mindig többet akar adni. Ő látja ezt a többet, mi pedig nem. A hitünk szükséges ahhoz, hogy be tudjuk fogadni azt, amit Isten akar. Itt nemcsak arról van szó, hogy Lázár visszakapja az életét, hanem arról is, hogy Isten megdicsőül. Sokkal többet ad Isten Lázárnak, Máriának, Mártának és a kívülállóknak is, mint amit ők várnak. Lázár föltámasztásával Jézus megdicsőíti az Atyát. Szeretné az Atya dicsőségét megosztani velünk is, és szeretné megmutatni nekünk az Atya hatalmát a halál fölött, mert ő az élet ura. Aki őbenne él, azzal szemben a halál tehetetlen.

Isten szeretete a meg nem értett szeretet. A mi alapállásunk ugyanaz Jézussal és a Mennyei Atyával szemben, mint Mártáé és Máriáé. „*Uram, ha itt lettél volna, nem halt volna meg a testvérem.*” (Jn 11,32) „Ha te vagy az Isten”, „ha segítettél volna”, „ha tényleg szeretnél”, „akkor nem csalt volna meg a társam”, „akkor nem történt volna velem tragédia”, „akkor nem veszítettem volna el a gyerekeket”... Mindenki tudja folytatni a maga életéből a sort a meg nem értett szeretettel szemben. „Ha tényleg szeretsz, akkor ez nem történhetett volna meg velem.”

Nem mi akarjuk megérteni őt, hanem azt várjuk, hogy Isten értsen meg minket. De a szeretetkapcsolatban mindig fontos a másik is, nem csak te. Kettőtök kapcsolatában kell, hogy Ő is fontos legyen, a teljes szeretet.

A János-evangélium 11. fejezetében hihetetlen feszültség támad egészen egyszerű mondatokkal. Márta, Mária és Lázár Jézus barátai. Betánia közel van Jeruzsálemhez, Jézus gyakran vendégeskedett náluk. Amikor Lázár megbetegszik, nővérei üzennek Jézusnak: „*Uram, akit szeretsz, beteg.*” (Jn 11,3) A testvérek azt gondolják, hogy Jézus azonnal jön, és – mivel szereti Lázárt – megóvjá őt a haláltól. Ez teljesen jogos, hiszen a barátjuk. Mi sem természetesebb, hogy a barátomnak a segítségére sietek, ha bajban van. „*Uram, akit szeretsz, beteg.*” Joggal várják el, hogy Jézus azonnal jön. Ő, aki visszaadta a vaknak a látását, ő, aki feltámasztotta a naimi ifjút, ő, aki annyi csodát tett, hogyan ne menthetné meg Lázárt, aki beteg? Teljesen természetes, hogy elvárják Jézustól, hogy azonnal jöjjön, hiszen ők is mennének, ha a barátjuk beteg lenne. Ők is azonnal segítenek egymáson, amikor a másik bajban van. Ez a szeretet törvénye. Jézus is szereti Lázárt, Máriát és Mártát, de az ő szeretete teljesebb, és többet akar adni.

Ezt a hit által kell megértenünk. Jézus ezt a teljesebb szeretetet mutatja meg ezen a történeten keresztül. Ezért, amikor hívják, nem megy azonnal. Később sokkal nagyobbat ad Mártának, Máriának, Lázárnak és a kívülálló népnek.

„*Uram, akit szeretsz, beteg.*” Nagyon fontos, hogy amikor kérünk Istentől, akkor tiszteljük Isten szabadságát velünk szemben. Ha hiszel abban, hogy ő tökéletes, abszolút, teljes szeretet, akkor tisztelned kell a szabadságát. Azt, hogy ő hogyan és miként lép, csak a hit által lehetséges megérteni. Amikor nem hiszel benne, akkor állandóan bizonyítékokért toporzékolysz, mint egy kis kölyök a kirakat előtt. Ahhoz, hogy elhiggye, szereti a mamája, azt a nyalókát, azt a tortát, azt a játékot itt és most, azonnal meg kell venni neki. Amikor nem teljesül a kívánság, ki is mondják a gyerekek: „Nem szeretsz.” Nem szeretsz, mert nem azt, nem akkor, nem úgy tetted, ahogyan én ezt elvártam tőled.

A kéréseinkben és imádságunkban nehezen tanuljuk meg tisztelni Isten szabadságát velünk szemben, miközben mi mindig elvárjuk, hogy tisztelje a szabadságunkat. Különösen akkor, amikor bűnt követünk el. Akkor nagyon várjuk, hogy „ugye, Istenem, megértesz?” Ki is mondjuk sokszor, hogy „nem tehettem mást”. Tisztelned kell a szabadságomat. „Most nekem hazudnom kellett”, „most nekem ezt el kellett lopnom”, „ezt meg kellett tennem”. Mindig elvárjuk Istentől, hogy értsen meg bennünket, de nem adjuk meg neki azt a szabadságot, hogy amikor mi kérünk, akkor ő úgy lépjen, úgy cselekedjen, ahogy a szeretete teljességében a legjobb. Értetlenül állunk előtte.

Meg kell értenünk ezt a szeretetet. A Szentléleknek egyik legnagyobb ajándéka a bölcsesség, amikor képesek vagyunk megérteni a másikat. Ez nem azt jelenti, hogy fölmentjük, hanem szeretjük. Nem fölmenteni kell a bűnöst, hanem úgy szeretni, hogy többet ne vétkezzen. Ahhoz viszont, hogy szeressem a másikat, meg kell értenem. Istent is meg kell értenem ahhoz, hogy szeretni tudjam.

Jézus tudja, hogy Jeruzsálemben veszély vár rá, ezt üzeni a nővéreknek: „*A betegség nem okozza halálát, hanem Isten dicsőségére lesz, hogy ezáltal megdicsőüljön az Isten Fia.*” (Jn 11,4) Nem ellentmondás ez? Jézus pontosan tudja, hogy Lázár meghal, mégis azt üzeni, hogy a betegség nem okozza a halálát. Már itt kimondja azt, amit Mártától és Máriától vár és

joggal vár, mert sokszor megmutatta Isten dicsőségét a betegek gyógyításában, a holtak feltámasztásában: „*Isten dicsőségére lesz, hogy ezáltal megdicsőüljön az Isten Fia.*”

Érted már az Istent a betegségek között? Ő másképpen látja ezt is. Mi a legszörnyűbb, legrettenetesebb dolognak tartjuk. Ennél szörnyűbb csak a halál lehet. Isten szemében viszont a vakon született története is mást jelent. „*Sem ez nem vétkezett, sem a szülei, hanem inkább Isten művének kell megnyilvánulnia rajta.*” (Jn 9,3)

Miközben tehetetlenül állunk a betegséggel és a halállal szemben, Isten még ezeken keresztül is az ő dicsőségében akar részesíteni bennünket. Nekünk azonban más kell. Mi nem ezt akarjuk.

Nekünk az kell, hogy itt és most ne fájjon. Nekünk az kell, hogy itt és most ezzel ne kelljen szembesülnünk. Nem hisszük el, hogy az a több, amit ő kínál fel, létezik, és nem is akarjuk elfogadni. Ragaszkodunk ahhoz, hogy ezt csinálja meg, mert mi ezt kértük tőle. Ő közben minden betegségen és minden nehézségen keresztül a legnagyobbat kínálja fel: **a saját dicsőségében akar részesíteni, a hatalmát szeretné megmutatni.** Nem azért, hogy elnyomjon, hanem hogy felemeljen bennünket. Hogy tudjunk hinni és szeretni.

Ezért üzeni Jézus Lázár nővéreinek: „*A betegség nem okozza halálát, hanem Isten dicsőségére lesz, hogy ezáltal megdicsőüljön az Isten Fia.*” (Jn 11,4)

El mered ezt hinni akkor, amikor téged vagy a tiedet érinti a betegség, amikor a halál közel jön? Ha a tapasztalatból indulsz ki, akkor soha. Ha a kinyilatkoztatott igazságból indulsz ki, akkor ez hihetővé válik, hitbeli tapasztalatod lesz arról, hogy Isten tényleg megdicsőül a szeretteid életében és a te életedben is.

„*A betegség nem okozza halálát, hanem Isten dicsőségére lesz, hogy ezáltal megdicsőüljön az Isten Fia.*” (Jn 11,4) A feszültség tovább fokozódik. Mit lehet ilyen üzenettel kezdeni? Jézus szerette Mártát, nővérét, Máriát és Lázárt, ennek ellenére két napig még helyben marad. Nem megy azonnal. Miért? Nem embertelen? Miért engedi meg, hogy a barátja meghaljon, hogy barátainak a halálfélelme ilyen erőssé váljon? Hol van Isten együttszenvedése az emberrel ilyen helyzetekben? Hiszen azt tanultuk és azt hirdetjük, hogy irgalmas, hogy együtt szenved velünk, hogy szeret bennünket. Hol van ilyenkor az irgalom, a szeretet Istene?

Az, ahogyan Jézus a barátaival és a tanítványaival bánik, fokozatosan kinyilvánítja Isten emberrel való együttszenvedését, ami a jelenben, itt és most valósággá válik. Isten együttszenvedése először nem abban nyilvánul meg, amit tesz, hanem abban, amit elszenved azáltal, hogy mindig velünk van. Jelen van. Benne élünk, és ő mibennünk. Ez Isten legnagyobb szenvedése és együttszenvedése velünk.

Képzeld el, mekkora lehet ennek a szenvedésnek a mértéke. Amikor mély szeretet van gyermek és szülő, férfi és nő között, akkor a legkisebb szenvedés is hatványozottan jelenik meg, mert attól nem tudja függetleníteni magát az, aki szeret. Isten tökéletes szeretet. Milyen fokban élheti át akkor a szenvedést? Milyen fokon éli át Isten a szenvedést, a bűn által okozott szenvedést az emberben? A vérrel verejtékezés megmutatja ezt a Getszemáni kertben. Hiszen nem magáért szenved, hanem másokért.

Isten együttszenvedése először a jelenlétében nyilvánul meg. Ott marad a szenvedő szenvedésében. Nem szökik el. Nem mondja: „majd ha elmúlt, jelentkezz nálam”, „ha meggyógyultál, szóljál és jövök”. Beléd testesült, ott van benned. Kimondja újra és újra, amit a Bibliában 360-szor kimond, hogy „ne félj!”, „veled vagyok”. A legnagyobb csodát teszi: veled van és benned van. Jelen van a szenvedéseidben. Közösséget vállal veled, te pedig nem veszed észre, mert a fájdalomra figyelsz, és arra, amit te szeretnél, amit te most akarsz. Közben jelen van, és veled együtt átéli, magára veszi nemcsak a bűneidet, hanem a szenvedésedet is. Amikor meg tudod osztani az örömet, az ajándék a másoknak. A megosztott szenvedés is nagy ajándék, mert a másokról leveszi a terhet. Azáltal segít, hogy osztozik veled.

Először megajándékoz a jelenlétével, s csak azután cselekszik. Ezzel nem sokat tudunk kezdeni, mert mindig cselekvésre akarjuk kényszeríteni őt.

Isten emberrel való együtt szenvedésének első megnyilvánulása az ő jelenléte, az ő jelene bennünk. Ez egyben az örök élet. Ebben nem hiszünk, mert az örök élet számunkra a halál utáni étellel kezdődik. Az ember tulajdonképpeni létformája Isten jelene és jelenléte. Mi azonban csak a tapasztalatban hiszünk, ami a születésünktől a temetőig tart. Abban, ami a keresztségben történt velünk, ami a legfontosabb és a legteljesebb létformát hozta számunkra, képtelenek vagyunk hinni, mert nincs róla tapasztalatunk.

Jézus megadja a történet vezérmotívumát. Ezt olvassuk: „*A betegség nem okozza halálát, hanem Isten dicsőségére lesz, hogy ezáltal megdicsőüljön az Isten Fia.*” (Jn 11,4) Ez Jézus küldetésének összefoglalása. „*Ha a búzaszem nem esik a földre és el nem hal, egyedül marad; de ha elhal, sok termést hoz.*” (Jn 12,24)

El mered hinni, hogy éppen azért az óráért születél meg, amikor meg kell halnod? El mered hinni, hogy mindaz, amit olyan nagy hévvel, örömmel, lelkesedéssel az életed lényegének tekintesz, pont abban az órában csúcsosodik ki, amikor a búzaszemnyi életed elhal, szárba szökken, és termést hoz? Nem, mert nem hiszel abban, ami utána jön. Nem hiszel abban, hogy a halál utáni életed az „szárba szökkent élet”, mert nincs róla tapasztalatod, hogy akkor teljesedik ki. Te csak az itteni teljességben hiszel, és abban, amit a világ minden hírközlő eszköze tálal neked, hogy föl lehet építeni itt és most az elveszett paradicsomot. Pénz kell hozzá, kapcsolatok, hatalom, és akkor működni fog. A világ minden energiájával és pénzével ennek a bűvöletében él.

Mi nem hiszünk abban, amit Jézus a saját haláláról mond: „*De hiszen éppen azért az óráért jöttem! Atyám, dicsőítsd meg nevedet.*” (Jn 12,28) Azért született, azért testesült meg, hogy a halál és a föltámadás által megdicsőítse az Istent. Ami előtte történt, a gyógyítások, az örömhír hirdetése, az mind ennek a felvezetése, bevezetése, hogy ez hihetővé váljon. Itt csúcsosodik ki minden. És a te életed is ugyanerről szól. Amit Isten előtte ajándékba adott neked, az mind azért történt, hogy a búzaszemnyi életed elhaljon, és szárba szökkenjen. Mit csinálunk mi? Amikor ez megtörténik, akkor vagyunk a legjobban kétségbeesve. Gyászolunk, rettegünk, kiáltozunk, és lázadunk Istennel szemben, mert mi nem ezt akarjuk. Mi itt akarunk mennyországot, itt akarunk szárba szökkenést, itt szeretnénk mindent. Számunkra a többi nem létezik.

Materialista keresztények vagyunk. Nem hiszünk, csak mondjuk, hogy „hiszünk az örök életben és a holtak feltámadásában”. Ha hinnénk, sose rettegnénk. Akkor a halál számunkra mást jelentene. A szereteteink halála és a saját halálunk is. A fájdalom nem szűnne meg. Azonban mást jelent a fájdalom, ha nincs remény, és mást, amikor él a remény. Akkor tele vagyunk erővel és örömmel.

Amikor ahhoz az órához érkezünk, ami számunkra a legrettenetesebb, azt is átélhetjük Istennel és Istenben, aki számunkra a feltámadás és az örök élet. Jézus ebben foglalja össze a küldetését: „*Atyám, dicsőítsd meg a nevedet.*” (Jn 12,28) Te is ezért születél, ezért választott ki a világ teremtése előtt, ezért lettél keresztény, ezért tartozol a közösségedhez. Ezért kaptad az ajándékokat, hogy az Atya megdicsőítse benned a nevé.

A szenvedés brutalitása és fájdalma nem szűnik meg, hanem átalakul. Isten együtt szenvedése más, mint ahogyan mi gondoljuk. Isten együtt szenvedése részvétel abban, ami velünk történik. Annak kinyilvánítása, hogy nem a halálé az utolsó szó, mert a feltámadás új megvilágításba helyezi az ember szenvedését. Ha tudod, hogy szenvedésed és halálod által is Isten dicsőül meg, akkor végig tudod imádkozni Jézussal a saját kereszteden a saját agóniádban a 21. zsoltárt, amit Jézus is imádkozott. „*Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?*” (Zsolt 21,2) A szögek szögek maradnak, a korbács korbács, az agónia agónia. A halál is halál marad, csak másképpen élheted, másképpen vehetsz részt benne. Jézus együtt

szenved veled, hogy itt és most megnyilvánuljon Isten dicsősége. Ekkor nemcsak a remény kezd élni, hanem egy új élet kezdődik.

Jézus csak két nappal később indul Júdeába, de nem a fáradtság, nem a zsidóktól való félelem miatt, hanem mert az Atya szavára figyel. Amikor a tanítványai elmennek Szamaria városába, hogy élelmet vásároljanak maguknak, és visszajönnek, meglepődnek, hogy egy prostituálttal beszélget Jákob kútjánál. Azt mondja nekik: „*Van ennivalóm, amiről ti nem tudtok.*” (Jn 4,32) „*Az én eledelem az, hogy annak akarátát tegyem, aki küldött engem, és hogy elvégezzem művét.*” (Jn 4,34) Ez Jézus eledele. Ez a tápláléka. Ő mindig az Atya szavára figyel. Az Isten jelene, jelenléte határozza meg szívében, hogy mikor mit tegyen, és ennek a jelennek, ennek a jelenlétnek láthatóvá kell válnia.

A tanítványok halálfélelme akkor látszik a legjobban, amikor Betániába indulnak. Nemcsak Jézusért, hanem a saját életükért is aggódnak. Ezt mondják: „*Mester, most akartak megkövezni a zsidók, és te ismét odamégy?*” (Jn 11,8) Mi lesz, ha a mestert megölik? Hol találnak új hazát? Hol találnak új egzisztenciát, új biztonságot? Lehetséges-e, hogy átéljék saját testükben a halált, szívéből pedig elűzzék azt? Ki teljesíti be a halálvágyukat? Még egy szép mártíromság se várható a zsidóktól. „*Mi lesz velünk?*” – kérdezik. Jézus különös és egyáltalán nem reálisnak tűnő válasza: „*Nem tizenkét órája van a napnak? Aki nappal jár, nem botlik meg, mert e világ világosságában lát. De aki éjszaka jár, megbotlik, mert nincs világossága.*” (Jn 11,9–10)

Ezek Jézus korábbi szavaira emlékeztetnek, amikor ezt mondja: „*Én vagyok a világ világossága.*” (Jn 8,12) Ő, aki visszaadta a vaknak látását, aki a házasságtörő nőt megmentette, ő a világ világossága. Ezek egyértelmű jelek a tanítványok számára. Ő az Atya Fia, az élet Istenének a fia, a világosság, és ezt ki kell használni. Jézusnak ott kell lennie, ahol sötétség van, hogy megmentse a halál árnyékából, és ne térjenek le az igaz útról.

Amikor Istenhez imádkozol, dicsőíted őt, és hálát adsz neki, akkor mindig a lelked dísztermébe hívod őt, ahol te mindent szépen elrendeztél, mert nagy vendég jön, maga az Isten. Jézus pedig, szokása szerint, azt kéri, hogy menj le vele a pincébe, oda, ahol a te sötét kamráid, rejtett hulláid vannak. Ezt kéri: „*Gyere le velem oda. »Én vagyok a világ világossága.«* Ne félj! Menjünk, nyisd ki az ajtót! Lépünk be együtt, és világosság támad a szívedben ott, ahol sötétség van a félelem és a rettegés miatt!” Jézus oda megy, ahol a sötétség van, hogy megmentse minket a halál fogságából, a halál árnyékából.

De a tanítványok még most sem értik. Ezért elmondja, mit ért a nap fénye alatt. „*Lázár, a mi barátunk, elaludt. Megyék, hogy fölkeltem álmából.*” (Jn 11,11) A tanítványok most sem értik: „*ha elaludt, meggyógyul.*” (Jn 11,12) Jézus ekkor világosabban fogalmaz: „*Lázár meghalt.*” (Jn 11,15) Az alvás csak egy képe a halálnak, ami Jézus számára nem végérvényes. Sőt, azt a titkot is elmondja, hogy miért késik. „*Lázár meghalt, de én örülök miattatok, hogy nem voltam ott, hogy higgyetek.*” (Jn 11,15) Ezért jött. Ezért, hogy felébressze a hitet az Atya irántunk való szeretetében, minden körülmények között, itt és most.

Itt világosan látszik a tizenkét tanítvány hite. Sok csodát láttak már, de mégsem értették, hogy ez Isten napjának, jelenének és jelenlétének elérézése. Csak azt látták, hogy a béna fölkel, de nem értették, hogy mi történik, hogy az élet korlátoltsága nem az utolsó szó az ember életében. Az Ige azért lett testté, hogy túllépje a test határait, és lehetlenné váljon számunkra a halál. Ahhoz hogy érthetővé tegye, Jézusnak meg kellett halnia, és meg kellett engednie azt is, hogy Lázár is meghaljon, mert ezek által nyilvánította ki, hogy a halál uralma végérvényesen megszűnt. A halál nem tart tovább, mint egy éjszakai alvás, mint az új nap fényének megjelenése.

Meghívja a tanítványait, hogy együtt éljék át ennek az új napnak a kezdetét. De a tanítványoknak ez túl sok. Túl direkt. Nem akarnak ilyen gyorsan megszabadulni a halál éjszakájától. Tamás apostol ki is mondja: „*Menjünk mi is, haljunk meg veled együtt!*” (Jn

11,16) Ez a mondat többértelmű. Lehet a tanítványok szolidaritása Jézussal és engedelmességük iránta, de kihallatszik belőle a halálfélelem és a halálvágy is. Biztonságért kiáltanak halálvágyukban, mert ha meghalnak, akkor már nem érheti őket meglepetés.

Ez a halálvágy ismerős nekünk is. Ha bekövetkezik a halál, akkor legalább a félelem megszűnik, akkor már nem kell félni attól, ami még jöhet.

A történetben most hirtelen színváltás történik. Betániában vagyunk. Lázár négy napja halott, ezen már Jézus sem változtathat. Győzött a halál. Vagy mégsem?

Márta Jézus elé siet. Félúton találkoznak. Ez fontos, mert az egész utat még nem tette meg azzal, aki azt mondta: „*Én vagyok az út*”. (Jn 14,6) Márta szavaiban vád van: „*Uram, ha itt lettél volna, nem halt volna meg a testvérem...*” (Jn 11,21) Egy kis reményt még hagy Jézusnak: „... *de tudom, hogy most is, bármit kérsz az Istentől, megadja neked.*” (Jn 11,22) Tudja, hogy Jézus lehetővé teheti a lehetetlent. Ha Isten Fia, akkor tegyen csodát. Másképpen a halál nem engedi el a zsákmányát. Jézus Márta szemrehányó szavaira nagyon józanul válaszol: „*Testvéred föl fog támadni.*” (Jn 11,23) Elég, ha Márta hisz abban, ami Isten Fiában valósággá lett. A halál az emberi lét egészen normális eleme, ami kapu a valódi élethez.

Márta valóban hisz, de olyan elképzelésekben, melyek messze vannak Isten jelenlététől, jelenétől, Isten napjától. Ezt mondja: „*Tudom, hogy föl fog támadni a föltámadáskor az utolsó napon.*” (Jn 11,24) Ebben a mondatban ott van a kérdés is: „Tényleg azt akarod, hogy addig várjak, miközben nem lehetek biztos abban, hogy valóban eljön az a nap?” Jézus felnyitja Márta szemét, hogy arra a napra nem kell várni. Elég az Isten napjában, jelenében, jelenlétében hinni, abban, aki ott áll előtte. Ezt mondja Jézus: „*Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, még ha meg is halt, élni fog. Mindaz, aki belém vetett hittel él, nem hal meg sohasem. Hiszed ezt?*” (Jn 11,25–26)

A kapu az abban való hit, hogy Jézus az Isten Fia, általa Isten országa, Isten országának az ajándéka, az örök élet lett valóság itt és most. Ez nem gyógytapasz az itt maradottaknak, ez az emberi élet igazi valósága. Jézusnak semmi sem lehetetlen. Márta ezt mondja: „*Hiszem, hogy te vagy a Messiás, az (élő) Isten Fia.*” (Jn 11,27) Úgy tűnik, hogy valami újat fedez fel a már régóta ismert Jézusban. Eddig ez rejtve volt számára. Ez az új ismeret annyira betölti, hogy elrohan testvéréhez, Máriaéhoz, és elmondja neki ezt a megtapasztalását. Ettől kezdve fölgyorsulnak az események.

Mária is odaszalad Jézushoz, Betánián kívülre, mert az útnak még nincsen vége. A gyászoló zsidók is követik őt. Látják, hogy Mária sírva borul Jézus lábához, és megismétli Márta szavait: „*Uram, ha itt lettél volna, nem halt volna meg a testvérem.*” (Jn 11,32) Mária is meg van győződve arról, hogy a halál lett az élet végső határa. Sírnak a vele lévő zsidók is, és sír Jézus is.

De Jézus könnyei mások. Ezek a könnyek a belső megrázkódtatás, a Szentlélek jelei. Nemcsak az együttérzést fejezik ki, amit a tömeg ki is mond: „*nézzétek, mennyire szerette őt*” (Jn 11,36), hanem a Szentlélekkel való betöltöttséget is. Nem csak gyászkönnnyek, hanem az öröm és a hála könnyei ezek. Amikor Jézus odaáll a sír elé, akkor hálát ad az Atyának. Megköszön és nem kér. Ezek a hála és az öröm könnyei afölött, hogy nem a halálé az utolsó szó, mert az Atya itt és most föl fogja támasztani Lázárt.

Ezután együtt mennek Lázár sírjához. Elérkeztünk a középpontba, a történet magjához. Lázár sírja egy üreg, ahova a holttestet tették, amit egy nagy kővel zártak le. A kívülállók megdöbbenésére Jézus ezt mondja: „*Vegyétek el a követ!*” (Jn 11,38) A jelenlévők magukon kívül vannak, mert ezzel az ő világuk, a halál világa semmisül meg. Megsemmisül a halál visszafordíthatatlanságába vetett hitük. Márta megjegyzi: „*Uram, már szaga van, hiszen negyednapos.*” (Jn 11,39) Azaz: „Ne csinálj botrányt! Ne blamáld magad!” Márta minden hite ellenére, Jézus minden teljhatalma ellenére figyelmezteti a Mestert, hogy a természet törvényei előtt neki is meg kell hajolnia.

Márta szereti Jézust, de nem akarja kiengedni a halál valóságát a kezéből. Az események megértésének a kulcsa nem a természeti törvényekben rejlik, hanem a hitben. Hit abban, aki ezeket a törvényeket megalkotta, aki ura az életnek és a halálnak. Jézus ezt mondja: „*Nem mondtam: ha hiszel, meglátod Isten dicsőségét?*” (Jn 11,40)

Az Isten országa az a valóság, amiben a halálfélelem és a halálvágy véglegesen megszűnik, mert az ember új életre kap meghívást. Ha hinnénk Isten állandó jelenében, állandó jelenlétében, soha nem félnénk. Nem lenne bennünk stressz, kétségbeesés. Nem rettegnénk, és nem bonyolítanánk túl az életünket. Egyszerűen, a szeretet szabadságában élünk.

Az Isten országa, Isten jelene, jelenléte itt és most az a valóság, amitől a halálfélelem és a halálvágy megszűnik. A sírnál Jézus imádkozik az Atyához. Az Atya iránti szeretete és az emberek hite által győzi le a halál hatalmát. Mindkettő fontos: Jézus irántunk való szeretete és a mi hitünk ebben a szeretetben. A kettő együtt győzi le a halál uralmát, itt és most, ma is. Ezt imádkozza: „*Atyám, hálát adok neked, hogy meghallgattál. Én ugyan tudom, hogy mindenkor meghallgatsz, csak a körülálló népért mondom, hogy higgyék: Te küldtél engem.*” (Jn 11,41–42)

Hála és kérés. A legfontosabb, amikor a hitedet össze akarod kapcsolni az adott pillanattal, hogy ne a tapasztalatodból, hanem a hitedből indulj ki. Isten jelenvalóvá tette a jelenét, a jelenlétét benned. Ezért bármi van, először ezt kell megköszönni. Akármilyen körülmények közé kerülsz, már biztonságban vagy. Csak ezután mondd el a kérésedet. Meg fogod hallani Isten válaszát. A szívedben béke lesz. Első a hála: „*Atyám, hálát adok neked, hogy meghallgattál.*”

Minden kérésedet meghallgatta, Fiában, Jézus Krisztusban. A MINDEN a tiétek. Isten a MINDEN, aki nektek adta a MINDENT, Krisztust. Fiában, Jézusban minden kérésedet teljesítette túlaradó és minden elképzelésedet fölülmúló módon. Ezért nyugodtan imádkozhatsz úgy bármelyik élethelyzetekben, amint Jézus imádkozott a halál kamrájával, Lázár sírjával szemben: „*»Atyám, hálát adok neked, hogy meghallgattál«*, mert itt vagy, mert jelen vagy, mert itt van az örök élet.” Utána kérd, amit szeretnél, és fogadd el, amit Isten a szeretetében a szeretettnek, vagyis neked odaad.

Az ima után ezt mondja Jézus: „*Lázár, jöjj ki!*” (Jn 11,43) Ez a kiáltás nekünk is szól. Lázár mi vagyunk. A sírkamra, amibe beletemetkeztünk, a halál kultúrájához való ragaszkodásunk. A halálban, mint a lét végső állapotában való hitünk. A szokásaink, a ragaszkodásaink, az ítélkezéseink, a kényszerpályáink, a szenvedélyeink sírkamrája elé Jézus odaáll, és azt mondja: „*Lázár, jöjj ki!*” és „*Ha hiszel, meglátod Isten dicsőségét.*” Meglátod, hogy akárhány napos hulla vagy, akárhány éve tart a halál köteléke az életeden, ki tudsz jönni a sírból az élet Urával.

„*Ha hiszel, meglátod Isten dicsőségét.*” Minden fikció és halálhoz való ragaszkodás ellenére Lázár kijön a sírból. De még rajta vannak a halál kötelékei: a gyolcsok és a kendők. Jézusnak mindenki szeme láttára meg kell őt szabadítania a halál kötelékeitől. Ezt mondja: „*Oldjátok fel, hogy járni tudjon.*” (Jn 11,44) Megtehetette volna, hogy Lázár gyolcsok és kendők nélkül jön ki. Amikor ő támadt föl, ezek ott maradtak a sírjában. De nem vette le róla a halál kötelékeit, mert Lázárnak rá kellett hagyatkoznia a testvéreire. Neki, aki föltámadt, aki új életet kapott, meg kell tanulnia, hogy a testvéreivel együtt járjon ebben az új életben. A feltámadott élet, az örök élet nem magánszám, nemcsak neki szól, hanem azoknak is, akiktől el kell fogadnia a testvéri szeretetet. Neki, aki új életet kapott és föltámadt, el kell fogadnia mások segítségét. Meg kell tapasztalnia, hogy rászorul másokra. Ez nagyon fontos abban az új, örök életben, amit Isten országa ajándékként élünk itt és most.

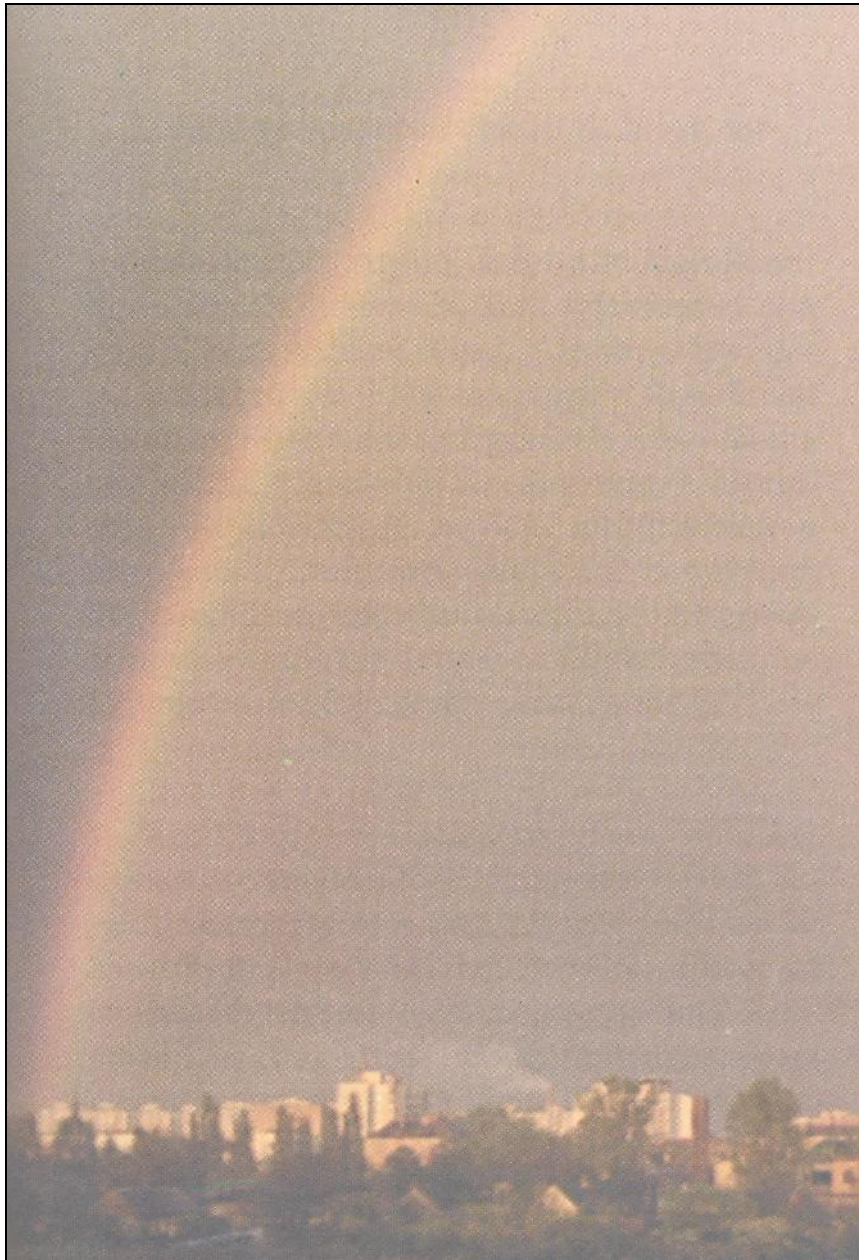
Két lábbal a valóság talaján állva Lázárnak meg kell találnia az utat a halál birodalmából az életbe. Mások segítségével múlik el a mozgásban való korlátozottsága, a látásban való akadályoztatása, hogy ezáltal meglássa az örök élet fényét, és új életet kapjon.

Lázár feltámadása után sok zsidó hitt Jézusban, az élet Istenében. *„Én vagyok a feltámadás és az élet: aki bennem hisz, még ha meg is halt, élni fog.”* (Jn 11,25) Lázár feltámasztásával Jézus jelét adta ennek az új életnek, és megengedte, hogy mi erről az új életről tanúskodjunk mások előtt.

Jézus halálával és feltámadásával kezdődik az új teremtés, amiben az élet örök és vég nélküli. Ez az új teremtés számunkra a keresztség pillanatában kezdődött el. Minden szentségben, minden szentgyónásban, minden szentáldozásban ez az új és örök élet lesz jelenvalóvá, túlradó módon életre keltve mindannyiunkban. *„Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy mindaz, aki hisz benne, el ne vesszen, hanem örökké éljen.”* (Jn 3,16)

Úgy szeretett téged az Isten, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy el ne vessz. Higgy benne, és örök életed van!

5. Feltámadás, örök élet itt és most, ma

„Áldalak téged, Atyám, ezért a lelkigyakorlatért. Áldalak mindazért, amit felébresztettél a szívünkben. Áldalak téged, Atyám, a Szentlélek egyszerű és tiszta munkájáért testvéreim életében. Köszönöm az Egyházat. Köszönöm a közösséget. Köszönöm a családokat, a hivatásokat. Köszönöm, Jézus, hogy megdicsőítetted az Atyát. Kérlek, Szentlélek, adj bátorságot, hogy mindazt, amit megértettünk, ami megérintett bennünket, tettekre tudjuk váltani, ne féljünk, és ne várjunk másokra. Ámen.”

* * *

Azzal kezdtem a lelkigyakorlatot, hogy két szóban össze tudom foglalni mindazt, amiről beszélni akarok. Most is ezt a két szót emelném ki: hangsúlyáthelyezés és szemléletváltás. Ebben az elmélkedésben szeretném megosztani tanúságtételként, hogy mindezt hogyan értettem meg papi hivatásomban, hogyan bontotta ki a Jóisten ezt az ajándékot, hogy Isten országa, az örök élet itt és most, ma jelen van, és miként vezetett, alakított ennek a kincsnek a befogadásához.

„*Kelj föl, te álmos, támadj föl holtodból, és Krisztus rád ragyog.*” (Ef 5,14) Ez az alapvető bizonyosság irányítja az egész keresztény életet. Reményünk forrása, hogy Krisztus ránk ragyog, és fölkelhetünk, föltámadhatunk bármilyen élethelyzetből. A „*Lázár, jöjj ki!*” (Jn 11,43) örömhíre a mi sírkamránk előtt is elhangzik, és Lázár, akárhány napos, akárhány éves hulla, Isten szavára, aki az élet ura, elő fog jönni a sírkamrájából.

Néhány fontos ige: „*Vizsgáljátok meg magatokat, hogy hitben éltek-e. Tegyétek csak próbára magatokat! Nem ismeritek föl, hogy bennetek él Jézus Krisztus?*” (2Kor 13,5) „*Hiszen meghaltatok és életetek Krisztussal az Istenben van elrejtve.*” (Kol 3,3) „*Krisztus bennetek a megdicsőülés reménye.*” (Kol 1,28) Ezek az alapigék segítettek kibontani azt a szemléletmódot, amit Krisztus megértetett velem, és e mögé helyezte azt, amit én tudtam tenni erre válaszul. Ő helyezett engem abba a biztonságba, ami az Istenben elrejtett élet biztonsága, és ő az, aki meg fogja dicsőíteni bennem az Istent. Nem az én remekművem lesz ez, hanem az övé. Nekem ezt elsősorban megengedni kell, nem megvalósítani. Akkor megváltozik minden.

Az a szemléletváltás, amiről beszélek, az a hangsúlytevés, amit megosztottam veletek, azt jelenti, hogy a hit oldaláról kell megközelíteni a tapasztalatot, és nem fordítva. Abból kiindulva, amit Isten tett velünk. Ő tette, hogy bennünk él. Ezt a döntését nem vonta vissza. Nem tudtunk olyan dolgot elkövetni, ami után Isten megundorodott volna tőlünk, és azt mondaná: „*Megbántam, hogy közösséget vállaltam velük, nem vagyok hajlandó fölállalni őket, csak akkor, ha megváltoznak.*”

Isten szeretete minden bűnünket meghaladja. Nem tudunk akkora bűnt elkövetni, ami nagyobb lenne Isten teljes szereteténél.

Amikor a hit oldaláról közelítjük a hétköznapijainkat, szenvedéseinket, sikereinket, akkor mindig, minden körülmények között jogunk van hálát adni. Nem a baleseteinkért, kudarcainkért, hanem azért, hogy Isten jelen van ezekben a helyzetekben is. Nem az az Isten segítsége és szeretete, hogy karanténba zárva óv, hanem velünk jön minden helyzetbe, és azt mondja: „*Ne félj, akkor se, ha elrontottad, akkor se, ha nem jól tetted! Ne félj, veled vagyok, megváltottalak és szeretlek!*” Ez az ő első ajándéka, amit semmi nem tud megszüntetni, megváltoztatni.

A hit oldaláról való megközelítés számomra ezt jelenti: Jogom, lehetőségem és szabadságom van arra, hogy minden körülmények között hálát adjak azért, amit ő tett, azért, hogy bennem él, és én benne élek. Ezek után már minden megtörténhet velem, mindent megvált bennem a jelenléte, és minden Istent fogja megdicsőíteni, amikor önként és szabadon tőle teszem függővé az életemet.

Ha sikerek érnek, az még egyszerűbb, mert könnyű belátni, hogy minden kegyelem. Ha jól mennek a dolgok, akkor – ha hiszek ebben a jelenlétben – képtelenség azt gondolni magamról, hogy mindez miattam történt, hiszen ez az ő műve. Kegyelem. Ezáltal segít megmaradni az alázatban. Az arányokat Isten őrzi meg.

„*Akkor új eget és új földet láttam.*” „*»Nézd, ez Isten hajléka az emberek között! Ő velük fog lakni, azok pedig az ő népe lesznek, és maga az Isten lesz velük. Letöröl szemükről minden könnyet. Halál nem lesz többé, sem gyász, sem jajgatás, sem fájdalom. Ami eddig volt, elmúlt.«* *A trónon ülő így szólt: »Íme, én újjáalkotok mindent.«*” (Jel 21,1.3–5) Azt gondolom, hogy ez nem csak az eszkatonra, a Krisztus második eljövetele utáni időre

kinyilatkoztatott igazság, hanem a jelenre is igaz, mivel mindez már megtörtént. Isten bennem él, jelen van az életemben, a szívem és az életem az új ég és az új föld.

Isten újjáteremtett a keresztség pillanatában. Ha hiszek ebben, és a hit oldaláról közelítem az élethelyzeteimet egészen a fizikai halálomig, akkor megtapasztalom, hogy a halál többé tehetetlen, mert Isten minden körülmények között mindent újjá fog alkotni.

Attól a pillanattól kezdve, amikor megérintett a Szentírás igéje, mindig forradalmat szerettem volna csinálni. Alighogy bekerültem Lentibe, egy katonai büntető ezredbe, folyamatosan megpróbálták eltántorítani attól, hogy a papi hivatásban kitartsak és keresztény legyek. Egy hónap elég volt ahhoz, hogy mérlegeljem, megéri-e. Először úgy gondoltam, hogy nem éri meg se papnak, se kereszténynek lenni, ha ezért ennyi megaláztatás jár. Látva összetörtségemet, egy baptista fiú, aki lelkésznek készült, kezembe nyomta a Szentírást. „Ha pap akarsz lenni, akkor ezt olvasd – mondta –, és ha pap akarsz lenni, akkor éld is meg!” Akkor egy lapra tettem fel mindent. Megegyeztem a Jóistennel, hogy elolvasom a Szentírást, és megteszem, amit mond, de ha nem jön be, amit ígér, akkor se pap, se keresztény nem akarok lenni. Így kezdődött hivatásom kalandja.

Attól kezdve igyekeztem szó szerint venni és élni az Igét. Isten első ajándéka egy addig ismeretlen erő, béke és boldogság megtapasztalása volt. A Hegyi beszéddel, a nyolc boldogsággal kezdtem. A szegénység boldogságától az üldöztetés boldogságáig. Letettem a fegyvert, nem voltam hajlandó löni, és nem engedtem, hogy megtanítsanak embert ölni. Hatalmas vágy ébredt a szívemben arra, hogy a világot, a Varsói Szerződést, az Egyházat is az ellenségszeretet forradalmával megváltoztassam. Majdnem „sikerült”!

A katonaidő alatt csatlakoztam egy mozgalomhoz, amely az erőszakmentesség, szegénység, kicsinnyé levés megélését hirdette az Egyházban. Amikor mindebből ideológiát gyártottam, és másokon, különösen egyháziakon igyekeztem számon kérni, Isten megsebzett és tovább vezetett.

„Tövist kaptam testembe, a sátán angyalát, hogy szüntelenül zaklasson s el ne bizzam magamat. Háromszor kértem az Urat, hogy szűnjék meg, de azt felelte: »Elég neked az én kegyelmem, mert az erő a gyöngeségben nyilvánul meg teljesen.« Örömet dicsekszem tehát gyöngeségeimmel, hogy Krisztus ereje lakjék bennem.» (2Kor 12,7–9)

Mások imája által fizikailag, lelkileg meggyógyultam, és bekerültem a karizmatikus megújulásba. Megtapasztaltam a Szentlélek rendkívüli ajándékainak erejét, a karizmák működését másoknál és a saját szolgálatomban. Ekkor azt gondoltam, hogy karizmatikus forradalommal kell teljesen megújítani a Magyar Katolikus Egyházat. Majdnem „sikerült”!

„Az Úr lelke rajtam: ő kent föl engem, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek, ő küldött engem, hogy (meggyógyítsam a megtört szívűeket), szabadulást hirdessek a raboknak, és a vakoknak megvilágosodást, hogy felszabadítsam az elnyomottakat, hirdessek az Úr kegyelmének esztendejét (és bosszújának napját).” (Lk 4, 18–19) Miközben a pappá szentelési ige tele lett étellel, azalatt a Jóisten a világ legnagyobb forradalmát kezdte el a szívemben, mert megengedtem Jézusnak, hogy a szemléletmódomat változtassa meg. Ne a világot. Ne az Egyházat. Először a szemléletmódomat. Megengedtem neki, hogy az üdvösség, az örök élet, Isten országa, vagyis az ő állandó jelenléte szempontjából láttassa velem az életem eseményeit.

Ez számomra a hit forradalma volt. Megadtam magam az Istennek. Addig mindig Isten nevében akartam, hogy mások adják meg magukat neki. És majdnem „sikerült”!

Szeretném átadni, hogy mit tett velem Jézus. Szeretném megosztani veletek, hogyan vitte végbe mindezt, hogyan vezetett oda, hogy megértsem: a feltámadás és az örök élet, Isten országa, az ő jelene és jelenléte itt és most zajlik bennünk. Életünk ennek a valóságnak az erejében alakul.

„Jézus Krisztus ugyanaz tegnap, ma és mindörökké.” (Zsid 13,8) Az első, ami rendkívül fontos volt a szívben zajló forradalomhoz, hogy meghívott a csendre. Mindig nagyon aktív

ember voltam. Attól a pillanattól kezdve, hogy forradalmakat akartam a Szentírással, szuperaktívvá váltam. Rendkívül nagy lelkesedéssel, tüzzel és odaszánással szerveztem, és mindent kézben akartam tartani. Ő pedig meghívott a csendre, meghívott a szentségimádás csendjébe, a semmittevésbe. Azt kérte, hogy ne csináljak semmit. Engedjem meg, hogy ő tehesen velem valamit. Elvezetett olyan közösségekhez, ahol a forrás a szentségimádás. És ez igazi fordulópontra volt az utamon, az életutamon.

Hallottam franciaországi közösségekről, és szerettem volna találkozni velük. Az első utam Arsba vezetett Vianney Szent Jánoshoz. Amikor megérkeztem, attól a pillanattól kezdve egyértelmű volt számomra, hogy a titok valahol a szentségimádás. Tudtam róla, hogy mennyi órát töltött csendben, édes kettesben Jézussal, és hogy ez milyen gyümölcsöket termelt ebben a kis faluban.

Lourdes, Taizé után a Bárka közösség következett, ahol értelmi fogyatékos, mozgássérült és egészséges emberek laknak együtt. Csodálkoztam az örömükön, és azon, hogy mekkora békesség, türelem van bennük. Hogyan képesek erre? Olyanokat kérdeztünk, akik már 10-15 éve ott éltek a közösségben.

Egy lány elvezetett bennünket a Bárka „szívébe”. Ez valamikor egy istálló volt, ahol akkor állandó szentségimádás folyt, reggel 5 órától este 11-ig, váltásokkal. Azt mondta, hogy ez a titka mindennek. Itt vagyunk a többiekért. Azokért, akik a házakban, az otthonokban, a műhelyekben együtt élnek testvéreinkkel. Akkor hallottam ezt a megdöbbentő mondatot, amit aztán Teréz Anya és a vele való találkozás is megerősített. „Az Oltáriszentségben megtört Krisztus és a megtört ember ugyanaz.”

Teréz Anya szerint Isten a csend barátja. Nem az a fontos, amit mi mondunk, hanem amit ő mond nekünk a csendben. A legnagyobb ajándékok közé tartozik, amikor ez a csend, Isten csendje, Isten békéje nemcsak a szentségimádásban, nemcsak itt a templomban, hanem a templomajtón kívül is, életünk minden helyzetében folytatódik. Amikor fölfedezzük, hogy Isten velünk zárandokol. Nem marad a templomban. Örül annak, hogy vele időztél, és azt mondja: „Menjünk együtt, gyere velem, járj előttem, és én megáldalak!” Ezt mondja Isten Ábrahámnak, amikor a választott nép történelme elkezdődik: „*Menj ki földedről..., és megáldalak.*” (Ter 12,1–2)

Megfordult minden. Addig mindig mindent én tettem, és nagyon kértem az Urat, hogy segítsen. Segítsen fölépíteni az Isten országát, itt a földön, az Egyházban. Ő pedig csendben megmutatta, hogy Isten országa elérkezett, itt van. Ő maga az.

Ő hívott meg engem, hogy segítsék neki, nem fordítva. Fölsimítottam, hogy mindez az ő műve. Kopernikuszi fordulat volt a lelki életben, amikor fölfedeztem, hogy én vagyok pályára állítva a Nap körül, a Világ világossága, Isten körül. Addig hétköznapijaimat folyamatosan úgy éltem meg, hogy Istent állítottam pályára az én művem, az én munkám köré. Átfordult minden, amikor fölfedeztem, hogy én vagyok pályára állítva a Világ világossága körül.

Forradalmian megváltozna a hétköznapi, ha elhinnéd, hogy valahol a szívedben ott van az Isten, és meg is élnéd. Kapcsolatba lépnél a benned állandóan jelen lévő Istennel. Másképpen beszélnél az éppen a lakásodat szétrámoló gyerekeiddel, másképpen köszönnél, másképpen hallgatnál, másképpen gurulnál dühbe, másképpen sírnál és örülnél. Mert ott van valaki, aki szeret, aki képes elvenni félelmeidet.

Isten a legnagyobb akarja adni, az üdvösséget, a gyógyulást, az ő dicsőségében való részesedést, ezért a következő lépésben megmutatta a sebeimet. Megmutatta, hogy ezek az ő sebei rajtam, mert én is a feltámadt Krisztus teste vagyok. Az én sebeim az ő sebei is. Kérte, hogy ne féljek, ne ügyködjek, ne akarjam magamat meggyógyítani, hanem érintsük meg együtt ezeket a sebeket. Így fogadtam el az Egyház sebzettségét, és így – sebeivel együtt – megszerettem a feltámadt Krisztus Titokzatos Testét.

A legfájdalmasabb és legcsodálatosabb időt élhettem át vele, mert a sebekkel szembesülni, azokat megérinteni mindig fájdalmas. Megesett rajtam a szíve. Megkeresett, lehajolt hozzám, fölemelt, gyógyított, mint az irgalmas szamaritánus. Nem nekem kellett megkeresni őt, utána rohangálnom, hanem fordítva történt. Rám talált, és elkezdett gyógyítani. Ezen keresztül értettem meg a legnagyobbat: Isten irgalmát. Elsőként rajtam mutatta meg, hogy aztán én is merjek irgalmas lenni önmagamhoz és másokhoz. Megértettem, hogy együtt szenved velem, állandó jelenlétében. Ő döntött így. Én nem kértem, de elfogadtam.

Franz Werfel *A Musza Dag negyven napja* című könyvében ír arról, hogy az örmény keresztényeket úgy kínozták a törökök, hogy egy halott keresztényhez hozzákötözték egy élő keresztényt, a kezét a kezéhez, száját a szájához, lábát a lábához, és ebbe az élő belehalt, elpusztult. Az én esetemben ugyanez történt, csak az eredmény fordított. A halotthoz kötözte magát az élő, a Feltámadott a szentségek által, és ennek következtében én, a bűneimben halott életre keltem, föltámadtam. Mindezt ő tette velem.

Megértettem azt is, hogy Jézus szenvedéstörténete folytatódik bennem, és azt, hogy örömmel szenved értem, mert szeret. Ha valaki szeret valakit, akkor örömmel hoz áldozatot. Örömmel szenved értem az Isten. Sienai Szent Katalinnak mondja Jézus: „Engem a szeretet tart a kereszten, és nem a szögek.” A szeretetből vállalt szenvedés már nem szenvedés. Megértettem, hogy Isten áldozatvállalásában, szenvedésében sok-sok öröm van. Ő az egész közös életünket a feltámadás és az örök élet fényében éli át velem, és örül. Ugyanúgy, mint Jézus Lázár feltámasztásakor: „Örülök miattatok, hogy nem voltam ott, hogy higgyetek” (Jn 11,15), és amikor odaér a sírhoz: „Atyám, hálát adok...” (Jn 11,41) És előtte az öröm könnyeit hullatja, mert a Szentlélek cselekedni fog.

Megértettem, hogy Isten szenvedésében jelen van az öröm. Az együttszenvedésében azokkal, akiket szeret, jelen van az öröm. Jézus az egész közös életünket – az Ő és az én közös utamat –, a feltámadás és az örök élet fényében éli át velem, és ezért örül, mert bennem is meg fogja dicsőíteni az Atyát. Itt és most.

Megtanított szép lassan – hetvenszer hétszer újra kezdve – arra, hogy a leghétköznapibb dolgaimat, minden érzésemet, minden vágyamat, minden emlékeimet, minden tervemet és kapcsolatomat az Ő jelenlétében szemléljem, az Ő jelenében éljem át. Ez számomra a hit aktualizálása. Bármilyen helyzetbe kerülök, valaki még jelen van. Ennek a jelenlétnek a fényében, ebben a kapcsolatban kell újra és újra átélnem a velem, bennem, körülöttem történő dolgokat. Ez a hitnek, vagyis a kapcsolatunknak, kettőnk szeretetkapcsolatának a megvalósulása. Hogyan éljük át ezt közösen? Hogyan éli át velem ő, aki a teljes szeretet, aki jelen van, és együtt örül, együtt szenved velem? Nem az a szeretete, az együttszenvedése, hogy minden bajtól megment, hanem a legnagyobbat adja nekem: a jelenlétét, a jelenét. Mindezt nem csak értem teszi, hiszen nekem már mindent odaadott, és én ezt elfogadtam. Azt szeretné, ha – befogadva ezt az ajándékot – többé már soha nem magamnak élnék, hanem másnak. Annak, aki értem meghalt és föltámadt. Akinek az egész élete másokért volt itt a földön. Azért, hogy mások is fölfedezzék Isten országának az örömhírét, jelenlétét és jelenét.

Elvezetett a valóság szeretetéhez azáltal, hogy jelenvalóvá tette magát a dolgaimban, a legkisebb, a legprofánabb, a leghétköznapibb és a legnagyobb szerűbb dolgaimban is. Ezt mind magára vette az Isten, mert beletestesült. Nem irtózik és nem fél tőle, nem szégyelli, és nem ideges miatta. Azt kéri, hogy szeressem ezt a valóságot, mert az Krisztusban van. Megértettem azt is, hogy a fizikai, a lelki, a szellemi, az anyagi, a szociológiai, a politikai valóságom is mind az ő szeretetének ajándéka.

Az ő szeretetéből kiindulva elfogadtam, hogy ebben az ajándékban tudom legteljesebben megélni az ő jelenlétét, az örök életet. Nem kell más test. Nem kell más család. Nem kell más psziché. Nem kell más Egyház. Nem kell más ország. Ebben a valóságban – ahova engem helyezett – tudom a legjobban és a legteljesebben megélni az Ő jelenlétét, az örök életet,

ebben tud általam és bennem megdicsőülni az Isten. A valóság ilyen elfogadása teszi igazán hatékonyvá a családjainkért, Egyházunkért, társadalmunkért, világunkért végzett munkát, mert az belső békéből és egységből fakad.

Ott, ahol te élsz, senki más nem tud úgy szeretni, mint te. Csak rajtad keresztül tudja ott, az életnek azon a pontján Isten megmutatni az ő dicsőségét, egészen sajátos módon. Nem kell hozzá más. Ha mégis, akkor majd Ő megadja, előteremti, mert nagyon szeret. De ha meghagy ezekben a körülményekben, akkor hidd el, hogy ez az Ő szeretetének a legnagyobb ajándéka!

A valóság szeretete után elvitt a nevetés földjére, ami az ő szeretetébe elrejtett életből fakad. Az életem el van rejtve Isten szívébe. Nem én tettem oda. Jézus Krisztus tette ezt velem. Elhittem azt, amit a tékozló fiú és a testvére nem hittek el, amit az atya mond: „*Te mindig velem vagy, és mindenem a tiéd.*” (Lk 15,31)

Így szabaddá váltam arra, hogy szeressenek és szeressek, szabaddá arra, hogy nevessek, mert a szeretetből öröm fakad. A „szeretve vagyok” és a „szeretni tudok” alaptapasztalatból sok-sok öröm fakad a szívemben. Amikor ezt nem hiszem, akkor lázadok, követelözöm, megtámadom magam vagy másokat.

Megértettem, hogy csak Isten abszolút, minden más viszonylagos, azaz nem kell halálosan komolyan venni semmit és senkit, csak Őt. Így született meg a derű. Minden más viszonylagos. Ennek elfogadása segített abban, hogy megszabaduljak saját létem fontossági tudatától, és őhöz mérve komolyan vegyem és tiszteljem a másik embert, mert az Ő szeretetéhez mérve minden élet szent!

Saját léted fontossági tudatától megszabadulva tudsz majd nevetni magadon, és ott lesz a derű a te szívedben is. Már nem kell olyan komolyan venni a szenvedésedet, keresztedet sem, mert nem egyedül viszed, hanem ott van veled Jézus, aki rámutat a többiek keresztjére is, és kéri, hogy segítsd vinni. Már nem kell annyira komolyan venni saját véleményedet, nézőpontodat sem. Lehet rajta változtatni. Nem dől össze a világ, mert Isten ott van, mert Istenben van minden.

A nevetés földjén, a valóság szeretetén keresztül elvitt a szenvedőkhöz. Végigvezetett azon az úton, amin végigvitte a tanítványait is. János evangéliumának elején Jézus egy lakomára viszi el őket Kánába. Nagy ünnep volt, egy hétig tartott, sok borral, vidámsággal, sok-sok örömmel. Utána bemutatja nekik a samariai asszonyt, egy prostituáltat, majd elmegy velük az akkori kor pszichiátriájára, a Beteszda fürdőhöz, ahol a tó partján fekszik több száz nyomorék, beteg, szegény, elesett, akiknek nincsen emberük. Megmutatja nekik, hogy őket is szeretni kell. Elviszi a tanítványait a lakomától a szenvedőkhöz. Ugyanezt az utat járatta végig velem is Jézus. A szentmisében naponta megélt ünneptől eljött velem a szenvedőkhöz, és elkezdett tanítani az irgalomra.

Elvitt a szenvedőkhöz, én is elviszem Őt hozzájuk a szentségekben, az imában, az Igében, a szolgálatban. Mindabban, amit én tudok. Mivel csak Jézus tud igazán segíteni, ezért elviszem a szenvedőket Őhöz. Azt teszem, amit a bénával tettek a barátai. Kibontották a tetőt, és leeresztették Jézus elé a beteget. Bemutatom és felajánlom Jézusnak őket a szentmisében, miként azok, akik a szenvedőt a tetőn keresztül engedték le Jézus elé, hogy megszabadítsa, meggyógyítsa. Ugyanígy, újra és újra tapasztalom én is, hogy Jézus a hitem láttára cselekszik. Nem teszek semmit, csak megengedem, hogy a hitem láttára cselekedjen. Ez a hit az Egyház hite, amit úgy kaptam ajándékba. Nem sajátíthatom ki, csak egyre jobban befogadhatom.

Miközben Jézus folyamatosan együtt szenvedett velem, az irgalom mellett megtanított a másokkal való együtt-szenvedésre is. Nem vagyok tökéletes, nem vagyok teljes, nem fejeződött be még a közös utunk. Megtanított befogadni a szegényeket, megértve, hogy én is közéjük tartozom, és közben Ő az, akit befogadhattam. Ez volt az egyik legnagyobb ajándék, amire Jézus tanított.

Megtanított az együtt szenvedésre a betegekkel, akik mellett át kell élnem, hogy tehetetlen vagyok. Igazából nem tudok segíteni, de meg tudom hallgatni őket, tudok imádkozni értük. Tudok beszélgetni velük. Megfoghatom a kezüket. A szentségek által kísérhetem „a kapukat táró testvérig”, a halálig. Ő az egyik legjobb barátunk, mert kinyitja a halál kapuját az örök élet teljességére.

Megtanított az együtt szenvedésre a bűnössel. A gyóntatásokban gyakran megtapasztalom, hogy sokkal tisztább az, aki megvallja a bűneit nekem és Istennek, mint én, aki hallgatom. Jézus meghívott arra, hogy szenvedjek együtt vele a bűnösben. Hallgassam meg, a hit fényében lássam az ő szenvedésekkel teli útját, és így próbáljak meg segíteni. Osszam meg azt az ajándékot, azt a kincset, amit Jézus velem is megosztott. Ennyit tudok tenni, miközben együtt szenvedek a gyónóval, a bűnössel.

Megtanított az együtt szenvedésre a közösséggel. A közösség a fájdalom és az öröm helye. Az öröm helye, mert sok-sok szeretetet lehet kapni és adni. És a fájdalom helye, mert a közösségben mindenkiről lehull az álarc. Kiderülnek a sebei, a fogyatékosai és a bűnei. De Jézus soha nem azért mutatja meg a hiányosságokat, a sebeket, a bűnöket a közösségben, hogy megalázzon, hanem azért érinti meg, hogy feltárva meggyógyítsa őket, mint egy jó orvos.

Megtanított igent mondani a közösségre azáltal, hogy benne maradok a szenvedések tengelyében. A családok, a közösségek szenvedéseinek a tengelyében. Ha nem menekülök el, ha nem mondom azt, hogy elegendem van, ha nem akarom leváltani a közösséget ha nem akarom megszüntetni a közösséget, vagy a közösséggel való kapcsolatot, ha benne merek maradni abban a rengeteg szenvedésben, fájdalomban, ami a családjainkban és a közösségeinkben jelen van, ha hittel állok a szenvedés tengelyében, akkor újra és újra megszületik a remény. A remény nyomán a szeretet, a szeretet nyomán pedig az öröm és a derű.

Megtanított együtt szenvedni az Egyházzal, amiről kimondta és kimondja minden misében, hogy „*ez az én testem*” (Mt 26,26), a megtörtetett test. A feltámadt Krisztus testét minden misében megtörjük, kettétörjük. És erre mondja Jézus azt, hogy „*ez az én testem*”.

Rólad is kimondja Isten, hogy „*te az én testem vagy*”. Nemcsak a megtört ostyára, hanem a megtört emberre is. „*Ti Krisztus teste vagytok s egyenként tagjai.*” (1Kor 12,27) Ez a test megtörtetett mindegyikünkben. Benned is és bennem is, a szeretteidben is.

Nem kell elfordulni a megtört testtől. Nem kell álmodozni arról, hogy Krisztus teste, az Egyház vagy bármilyen közösség hibátlan, tökéletes, töretlen. Ő döntött így. Ő tette ilyenné, hogy el merd fogadni megtörtségében az ő szeretetét, és hogy tovább merd adni a megtörtnek az ő szeretetét. Minden misében kimondja: „*Vegyétek, egyétek, ez az én testem.*” (Mt 26,26) Ebből következően „*te vagy az én testem*”, és eledellé akar tenni. Ahogyan a saját testét eledelül adja nekünk, hogy ebből életünk, örök életünk fakadjon, ugyanúgy téged, a test megtört tagját ki akar osztani a világ számára, hogy örök életre szolgáló táplálék, szeretetforrás legyél. „*Ti Krisztus teste vagytok s egyenként tagjai.*” (1Kor 12,27) „*Vegyétek, egyétek*” (Mt 26,26), mondja azoknak, akik téged „elfogyasztanak”, akik téged körülvesznek a világ savával, a világ nedvességeivel, ami által a búzaszem szép lassan meghal. De a halál után új szárba szökken, új életet fog adni. Ez a titka a keresztény ember életének. Krisztus teste vagy, azért, hogy „elfogyasszon” a világ, azért, hogy „megehessen”, azért, hogy te táplálék legyél. Szereteteledel azok számára, akikhez vagy akik közé Isten téged helyezett. Nem kell más közösség. Nem kell más család. Ott kell megdicsőítened az Istent. Bennük és köztük, azzal, hogy eledellé, megtört testté mersz válni.

„*Ez az én testem.*” (Mt 26,26) Nemcsak a kenyérré mondja ezt Jézus, hanem az Egyházra is. Ha hiszel ebben, akkor szeretni fogod, és együtt fogsz szenvedni az Egyházzal. Nem kell új Egyház. Nem kell más Egyház. A feltámadt Krisztus teste az Egyház.

A feltámadt Krisztus testén ott vannak a szögek helyei. Ez botrány! Botrány, hogy Istent keresztre lehetett szögezni. Tamásnak pedig, aki nem volt ott, amikor a tanítványoknak

megjelent Jézus, ezen sebhelyek a hit forrásai lettek. Megérintette őket és letérdelt Jézus elé: „*En Uram, én Istenem!*” (Jn 20,28) A te tested is, a te léted is Krisztus teste, amelyen ott vannak a szögek helyei, amelyeket megérintve hitre juthatsz, mint Tamás apostol.

Jézus meghív bennünket erre az együttműködésre az Egyházzal.

Összefoglalva: engedd magad szeretni, azaz amilyen közel csak lehet, annyira engedd közel a dolgaidhoz Őt. Hidd az Ő jelenét és jelenlétét a te jelenlétedben, a te jelenedben! Nem számít a múlt és a jövő. Isten örök jelen. Nem kell szégyenkezned a múltad miatt, és nem kell kitalálnod a jövőt. Nem kell jóslás, nem kell horoszkóp, nem kell semmi varázslat. Éld Isten jelenét és jelenlétét, abban a jelenben és jelenlétben, ahová téged helyezett! Ez a jelenlét, ez a jelen az Ő országa a te életedben. Ebben érkezett el számodra Isten országa. Csak akkor leszel igazságtalan, békétlen és szomorú, vagyis mindannak az ellentettje, ami Isten országának a gyümölcse benned, amikor ezt elfelejted. De ne feledd: az Atya, a Mennyei Atya hetvenszer hétszer újrakezd az ő gyermekével Jézus Krisztusban! Nem adja fel. Nem unja meg. Naponta megengedi, hogy megtapasztald azt, amit a 62. zsoltárban így imádkozunk: „*Lelkem szorosán átölel téged, és jobbod szilárdan tart engem.*” (Zsolt 62,9)

Ennyit szerettem volna megosztani az utamból, a közös utunkból Jézussal. Tudd, hogy ez nem recept! Teveled is járja Jézus az utat. Ő az Út, és csodálatosan szép kettőtök útja. Nem kell senkit lemásolni. Csak Krisztust szabad követni, és majd ő megmutatja, hogy téged hogyan és hova vezet.

A halál tehetetlen. Hiszem, élem és gyakor majd átélem.

„Mindez azonban nemcsak a keresztyén hívőre vonatkozik, hanem minden jó szándékú emberre is, akinek szívében láthatatlan módon működik a kegyelem” – olvashatjuk a II. Vatikáni Zsinat *Gaudium et Spes* konstitúciójában a halál misztériumáról. „Mivel Krisztus mindenkiért meghalt, és mivel az embernek valójában csak egy végső hivatása van, mégpedig az isteni, vallanunk kell: a Szentlélek mindenkinek módot ad arra – Isten tudja, miképpen –, hogy a húsvét titkában részesedjék.

Ilyen szép és nagy az ember misztériuma, így tündöklük a hívők előtt a krisztusi kinyilatkoztatás fényében. Krisztus által és Krisztusban világosság derül tehát a szenvedés és a halál rejtélyére, amely Jézus evangéliuma nélkül összezúzna minket. Krisztus feltámadt, halálával legyőzte a halált, és étellel ajándékozott meg bennünket, hogy mint fiak a Fiúban, kiáltsuk a Lélek ösztönzésére: »*Abba, Atya!*« (Róm 8,15)» (Gaudium et Spes 22.)